

Utorak, 10. juni 2008. godine

Svedok Peter Marti

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 9.06 h.

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ORIE: Dobro jutro svima u sudnici. Gospodine sekretare, molim vas, najavite predmet.

sekretar: Dobro jutro, časni Sude. Dobro jutro svima u sudnici. Ovo je *Predmet IT-06-90-T, Tužilac protiv Gotovine, Čermaka i Markača.*

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine sekretare. Pre nego što nastavimo, gospodine Kehoe, gospodine Waespi, da li ste uspeli na nađete rešenje za dokazni predmet Tužilaštva broj P425, obeležen za identifikaciju.

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude. Došlo je do zabune oko Gračaca kao grada i sela. Selo je u Vojnoj oblasti Split, a grad nije, i zbog toga je došlo do zabune. Ali verujem da ćemo zajedno da rešimo i prigovor po tom osnovu... nemamo prigovor u ovom trenutku.

SUDIJA ORIE: U redu. Onda pretpostavljam da i ostale strane koje su se pridružile prigovoru, sada se pridružuju i njegovom povlačenju. Tako je dokazni predmet Tužilaštva broj P425 je primljen u spis. Nisam se usuđivao da kažem da li se radi o selu i gradu, ali to je sada jasno. Mi znamo gde se nalazi selo i znamo gde je grad. Hajde da nastavimo. Gospodine Marti, moram da vas podsetim, pre nego što nastavimo, da ste i dalje pod svečanom izjavom koju ste dali na početku svog svedočenja, da ćete govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine. Gospodine Kehoe, na kraju ove sednice razgovaraću sa vama o vremenu, i tako dalje, ali molim vas da prvo nastavite svoje unakrsno ispitivanje.

ADVOKAT KEHOE: Hvala, časni Sude.

svedok: Peter Marti

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT KEHOE – NASTAVAK

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dobro jutro, gospodine Marti.

PETER MARTI – ODGOVOR: Dobro jutro.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Juče smo razgovarali o Golubiću.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, molim da nakratko pređemo na privatnu sednicu.

SUDIJA ORIE: Molim privatnu sednicu.

(privatna sednica)

sekretar: Časni Sude, vratili smo se na otvorenu sednicu.

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine sekretare.

ADVOKAT KEHOE: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine Marti, da li ste znali da se u Golubiću nalazi skladište oružje Vojske Republike Srpske Krajine?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nisam znao sasvim sigurno. Samo sam čuo glasine od drugih vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija da mora da postoji nešto, ali ja lično nisam ništa video. I mislim, meni je to izgledalo prilično smešno. Mislim, imate crkvu, i onda tu crkvu prekrijete kamuflažnom mrežom. Mislim, ipak je to crkva i šta bi trebalo da bude smisao pokrivanja crkve kamuflažnom mrežom. Dakle, nisam to, zapravo, razumeo i nisam ništa video u Golubiću pre *Operacije Oluja*.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pored crkve, da li ste znali da je postojalo posebno skladište oružja Vojske Republike Srpske Krajine u Golubiću?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nisam to video svojim očima pre *Operacija Oluja*.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li ste čuli o tome od drugih vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija - da je postojalo skladište municije Vojske Republike Srpske Krajine u Golubiću?

PETER MARTI – ODGOVOR: Pa, bilo je nekih rasprava; da je moglo da bude i da oni pretpostavljaju da postoji nešto. Ali pre *Operacije Oluja* nismo imali pristup svim područjima u našoj zoni odakle smo mogli da izveštavamo.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, hajde da razgovaramo o Golubiću; da li vi nama kažete da vam Vojska Republike Srpske Krajine nije dozvoljavala da pregledate vojne objekte u Golubiću?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne samo u Golubiću, već takođe, recimo, dolina Plavno - nismo imali pristup pre *Operacije Oluja* u dolinu Plavno, isto kao što nismo imali direktni pristup Golubiću da vidimo šta se nalazi u ovoj crkvi koja je bila prekrivena kamuflažnom mrežom.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: To je zato što vas Vojska Republike Srpske Krajine nije pustila da uđete unutra, je li tako?

PETER MARTI – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi da vam pokažem izvod iz jednog dokumenta, da bismo dobili tačne brojeve.

ADVOKAT KEHOE: Mi ćemo da distribuiramo kopije ovog dokumenta na papiru, časni Sude, i ovo je izveštaj od 22. avgusta 1995. godine generala Červenka, načelnika štaba Hrvatske vojske. Dobićemo preveden ceo dokument, ali zbog ovog svedočenja, mi smo zainteresovani za ovu jednu stranicu koju smo preveli. Ako možemo da je stavimo na grafoskop. Gospodine sekretare, interesuje me drugi paragraf koji počinje rečima: "Do sada". U ovom izveštaju se kaže sledeće: "Do sada je poznato da postoje brojni magacini koji sadrže velike količine municije i drugog naoružanja" I govori se o oružju zaplenjenom nakon *Operacije Oluja*. "Na primer, u skladištu *Stara Straža* bilo je skoro 15 vagona municije koju nismo potpuno zaplenili". Da li znate gde je *Stara Straža* gospodine Marti?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, morao bih da pogledam svoju kartu, možda bih onda mogao da pronađem.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U redu. Mi ćemo da se vratimo na kartu za trenutak, ali pre toga ćemo da se pozabavimo drugim pitanjem.

ADVOKAT KEHOE: Molim da pogledamo na grafoskopu dokazni predmet Odbrane broj D384. Ovo je jedna iz niza karata koju je juče koristio gospodin Mišetić. Ako možemo da dobijemo engleski prevod, a ne BHS.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Vidite Knin u donjem desnom uglu. Da li vidite to gospodine Marti? Vidite krug koji pokazuje kasarnu *Stara Straža*. Da li znate za tu lokaciju? Crveni krug u desnom delu stranice?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, vidim to na karti.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li vam je poznato da se kasarna Vojske Republike Srpske Krajine nalazila na području *Stare Straže*?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nije mi poznato.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pretpostavljam na osnovu vašeg odgovora, da ne znate da su tamo imali skladište oružja?

PETER MARTI – ODGOVOR: Nisam bio tamo.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Čak...

PETER MARTI – ODGOVOR: Ali ono što moram da kažem, kao što sam već pomenuo, da je bilo nekih glasina, ali ja lično nisam bio tamo da to vidim.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, u razgovorima sa drugim vojnim posmatračima Ujedinjenih nacija, da li ste saznali da se u Staroj Straži nalazi skladište oružja?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne sećam se ovog konkretnog naziva "Stara Straža".

ADVOKAT KEHOE: Ako možemo da se vratimo na dokument na grafoskopu. Molim do sledeće rečenice koja počinje rečima: "U skladištu Golubić..."

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Govorim o istom paragrafu: "U skladištu Golubić blizu Knina, ima približno 7.000 tona municije i oružja pripremljenog za naoružavanje tri brigade. Tu su rakete različitih tipova, među kojima su *Orkan, Plamen, Oganj*, velika količina rezervnih delova, hrane, razne vojne opreme i sanitetskog materijala. Zaplenjeno je: 22 KUB rakete, velike količine raznih protivpešadijskih i antitenkovskih mina i nekoliko tona eksploziva. Količine municije i drugih sredstva su nekoliko puta veće od onih koje su se koristile tokom operacije." U vašoj izjavi svedoka, to je dokazni predmet Tužilaštva broj P415, na drugoj stranici... izvinjavam se, P416, na drugoj stranici kažete da je Vojska Republike Srpske Krajine bila oskudno opremljena. Da li ste znali da su imali toliku količinu opreme u skladištu Golubić?

PETER MARTI – ODGOVOR: Nisam znao. Rekao sam da su oni bili slabo opremljeni, jer se sećam kontrolnih punktova, na primer. Tamo smo viđali vojnike Vojske Republike Srpske Krajine; njihova oprema je bila jedna na tim kontrolnim punktovima. Na primer, na kontrolnom punktu između Knina i Drniša bila je jednostavno... kamp prikolica, stara kamp prikolica, a posadu je činio jedan čovek. Čak nije imao ni... i na drugom punktu, oni nisu imali radio-vezu sa komandom u Kninu na primer, ili u Vrlici, i nisu na mene ostavljali utisak da su dobro opremljeni i dobro organizovani. Čak sam mnogo puta mislio – gde li su pripreme za zaštitu celog tog područja? Mislim, kada prolazite kroz zonu razdvajanja, prvo prolazite srpski kontrolni punkt, a zatim kontrolni punkt Ujedinjenih nacija, koji je na drugoj strani, pa hrvatski kontrolni punkt, i možete da vidite veliku razliku, na primer, na hrvatskoj strani, kako su njihovi kontrolni punktovi bili opremljeni. Tako da mi je to stvaralo utisak da mora da nisu bili tako dobro organizovani i ponekad, kada smo bili blokirani na kontrolnom punktu, jer su želeli da vide našu dozvolu ili nešto slično, oni nisu mogli da razjasne putem radio veze u čemu je problem. Tako da smo morali da se vratimo u Knin, dobijemo dozvolu, pa da se ponovo vratimo. Dakle, to je bio moj utisak.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U redu, da se vratimo na to konkretno skladište municije. Kao vojni posmatrač Ujedinjenih nacija, da li postoji neki razlog zašto vi kao vojni posmatrač Ujedinjenih nacija niste znali ništa o ovom skladištu municije u Golubiću?

PETER MARTI – ODGOVOR: Kada sam došao u Sektor Jug početkom... negde sredinom juna, bila je uspostavljena neka procedura - gde nam je bilo dopušteno da patroliramo a gde ne. I za mene, to je bio ... mislim, nisam imao ličnih razloga da kažem mojim kolegama: hajde da probamo da idemo, na primer, u Golubić. Znači, postojala je normalna procedura za Golubić. Nama nije bilo dozvoljeno da idemo tamo, tako da smo obavljali naše svakodnevne rute gde smo patrolirali. Na primer, bilo nam je dopušteno do

Strmice, ali samo do kontrolnog punkta. Bilo nam je dozvoljeno da idemo do Otrića i do Drniša.

ADVOKAT KEHOE: Ako možemo da nastavimo na ovoj stranici, samo nekoliko paragrafa niže. To je u redu, gospodine sekretare. Kaže se: "Takođe je bila fabrika u Ličkom Osiku, tamo je bio veliki broj artikala: 55 tenkova, pet oklopnih transporterata, 106 različitih topova i haubica, i tako dalje, na kraju 6 višecevnih bacača tipa *Oganj*."

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine, da li ste vi išli u patrolu u područje Ličkog Osika i da li ste znali za ovo skladište?

PETER MARTI – ODGOVOR: Pa, ne mogu da ga vidim ovde.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Nalazi se na dnu ove stranice.

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, mislim da nisam znao za to područje koje ste pomenuli, za Lički Osik.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Znači, nije vam poznato to područje?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne znam taj naziv, tako da bi trebalo sa ove karte da shvatim gde se nalazi.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi da vam skrenem pažnju sa Golubića na Strmicu...

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, u ovom trenutku mi ćemo ponuditi u spis ovaj izveštaj o *Operaciji Oluja*. Mi ćemo obezbediti pun prevod.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi?

TUŽILAC WAESPI: Ja nemam prigovor, samo jedno zapažanje. General je ovo potpisao u prevodu na engleski, i piše *general sa četiri zvezdice*, što je čudan način da se potpiše dokument, i na BHS-u se kaže *general Zbora*. Moje znanje BHS-a je minimalno, ali ja ne mislim da to znači "4 Zbora", ali svejedno, u dokumentu se kaže to što se kaže i mi ćemo možda da sačekamo prevod celog dokumenta.

SUDIJA ORIE: U redu. nema prigovora. Dakle, gospodine sekretare...

sekretar: Časni Sude, ovo će postati dokazni predmet Odbrane broj D387.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D387 primljen je u spis. Ako bilo koji od timova Odbrane bude tražio kompletan prevod, možda mogu da traže konkretno o Zboru, a nemam pojma šta to znači.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, ja takođe nemam pojma šta to znači, ali mi ćemo tražiti kompletan prevod.

SUDIJA ORIE: U redu. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE: Sada ćemo da pređemo na Strmicu i vaš odlazak u Strmicu. Budite strpljivi sa mnom, gospodine Marti. Pokriću nekoliko tema koje su i u vašem izveštaju i o kojima ste razgovarali sa gospodinom Waespijem. Dakle, upravo ste rekli da je bilo nekih područja u koja niste mogli da idete i pomenuli ste da je Strmica bila jedno od tih područja. Da li je to tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Rekao sam da nam je bilo dozvoljeno da idemo putem do Strmice, ali samo do kontrolnog punkta.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa kad ste rekli... kada ste govorili o ograničenju kretanja, mogli ste da idete do kontrolnog punkta, ali ne i dalje?

PETER MARTI – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Kada ste tamo išli 30., išli ste na zahtev Vojske Republike Srpske Krajine, je li tako?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da. Zahtev je stigao našem timu od Vojske Republike Srpske Krajine preko štaba u Kninu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I iz vaše izjave vidimo da ste otišli, pokupili ste oficira za vezu Vojske Republike Srpske Krajine i odvezli se prema Strmici?

PETER MARTI – ODGOVOR: To je bila normalna procedura kada bismo stigli blizu zone razdvajanja.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A taj oficir za vezu trebalo je da bude vaš pratilac da vam pokaže ono što su oni želeli da vidite. Da li je to tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne baš. On nas je doveo do mesta gde se to desilo... bilo je lakše da nađemo... oni su želeli da nam pokažu ono što je trebalo da vidimo i kako su uradili, i doveli bi nas na mesto gde se to dogodilo.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa kako ste upravo rekli, oni su hteli da vam pokažu ono što je trebalo da vidite, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, kada ste stigli tamo...

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Nisam siguran da je to ono što je svedok rekao.

ADVOKAT KEHOE: To je u 13. redu i prelazi na 14. red, gde je svedok rekao: "Oni su želeli da nam pokažu ono što je trebalo da vidimo".

TUŽILAC WAESPI: Mislim da je u 12. redu rekao: "Oni su nas doveli do mesta gde se desilo."

SUDIJA ORIE: Da. Da. Jasno je da je svedok oklevao da sledi sugestiju gospodina Kehoea u odnosu na aspekt da je trebalo da vide samo ono što su oni hteli da pokažu, ili bar da su vas odveli na mesto gde se to dogodilo. To je sve semantički problem. Jasno je da se nešto dogodilo i da su vas otpratili do tog mesta, i nisu vam vezali oči na putu do tamo, a ne... pa, stoga hajde da nastavimo, gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: To pitanje je jasno.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine, kada ste stigli tamo... kada ste bili tamo, došlo je do granatiranja. Kada ste bili tamo, gospodine, da li ste videli bilo kakav tip... dozvolite mi da povučem to pitanje. Na svom putu do tamo, ili u bilo koje vreme pre toga, da li vas je Vojska Republike Srpske Krajine obavestila ili bilo koje druge vojne posmatračice Ujedinjenih nacija 30. jula 1995. godine, da su oni pripremali ofanzivu u okolini područja Strmice protiv Hrvatske vojske? Da li su vam to rekli?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, barem meni nisu rekli. Možda su rekli nekim drugim vojnim posmatračima Ujedinjenih nacija, ali mislim da kada bi se to desilo, naš tim bi to, takođe, čuo.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi da vam skrenem pažnju na dokazni predmet Odbrane broj D338.

ADVOKAT KEHOE: Molim da pogledamo vrh 30. stranice u ovom dokaznom predmetu Odbrane broj D338. Ovo je dnevnik kapetana Berikoffa. 30. juli je dan kad ste bili tamo. Da li je to tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Piše: "Gore u 7.00 časova. Još jedan dan. Nisam siguran šta će se desiti danas. Bilo je mirno sinoć. Sve se desilo danas. Dobio sam zadatak da odem i provedem noć u Strmici sa Kenijcima. Vrlo zanimljivo, video sam sve vrste opreme na putu do tamo. Video sam BMP-e. M-12, protivtenkovski top, tenkove M-84 i sve ostalo. Granatiranje je započeo oko 18.30 časova i nastavio se oko 1 i 1/2. Dva tenka M-84 su prešla granicu sa BiH, sa Bosnom i Hercegovinom. Onda se jedan vratio ... nazad par sati kasnije. Mnogo pripadnika Vojske Republike Srpske Krajine oko tog područja." Izvinjavam se, 1 i 1/2, to je sat i po. Oprostite. Da li ste vi videli bilo koju od ove opreme u području Strmice koji je primetio kapetan Berikoff u to vreme? Tog istog dana?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nisam video 30. jula, jer kao što sam rekao juče, mi nismo ušli u Strmicu, jer smo bili granatirani i onda smo okrenuli vozilo.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, gospodine, vi kažete da ste bili granatirani. Bilo je granatiranje. Vi niste znali šta je bila meta granatiranja, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, ali je bilo veoma blizu mene.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, dozvolite mi da se vratim na vaš dnevnik i ako biste mogli da u njemu pogledate 30. juli, uz dozvolu Pretresnog veća.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi?

TUŽILAC WAESPI: Zastupnik traži dokazni predmet Odbrane broj D224, to je odlomak od 30. jula 1995. godine.

ADVOKAT KEHOE: Imam to.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ako pročitamo vaš unos od 30. jula, vi tu primećujete, i ja to moram da izvadim iz vaše izjave, da je na tom konkretnom mestu u blizini bio jedan kontrolni punkt, zar ne? Da li je bio kontrolni punkt u blizini mesta gde je bilo granatiranje?

PETER MARTI – ODGOVOR: Kontrolni punkt se nalazio... ne sećam se tačnog rastojanja, ali kao što sam rekao juče, mi smo zaustavljeni pre Strmice a kontrolni punkt je bio negde u Strmici.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, kontrolni punkt je bio u Strmici, a koliko daleko je to bilo od mesta gde ste vi zaustavljeni?

PETER MARTI – ODGOVOR: Možda 300 do 500 metara.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U tom području kada se ulazi u Strmicu, i ako bismo sada mogli...

ADVOKAT KEHOE: Ako bismo mogli nakratko da pređemo na privatnu sednicu, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Idemo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

sekretar: Časni Sude, sada smo na otvorenoj sednici.

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine sekretare.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine Marti, tokom vožnje nazad, i sad govorim o vožnji nazad sa oficirom za vezu, da li vam je taj oficir za vezu ikada rekao da je Vojska Republike Srpske Krajine 30. jula, pokrenula trupe iz Knina preko Strmice, prema liniji sukoba izvan Grahova?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nije mi rekao.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: E sada, ova poseta koju ste obavili konkretno sa ofirom za vezu, organizovana je zato da vam on pokaže ovo granatiranje kako bi se postiglo da Ujedinjene nacije izvrše pritisak na Hrvatsku vojsku kako bi ona zaustavila granatiranje puta Strmica – Grahovo, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Za nas, to je izgledalo kao da je normalna procedura: došlo je do granatiranja, onda smo stupili kontakt sa ofirom za vezu, otišli smo na teren i napravili analizu kratera. Tako da se nama nije činilo da bi ovaj konkretan događaj trebalo da ima neku posebnu svrhu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da se zadržimo na ovome na trenutak. Granatiranje je bilo... pozvala vas je Vojska Republike Srpske Krajine da napravite analizu granatiranja, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, to je bilo kada...

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I ispravite me ako grešim, ali razlog zašto je Vojska Republike Srpske Krajine želela da Ujedinjene nacije ispituju to granatiranje bio je taj, jer su oni želeli da se izvrši pritisak na Hrvatsku vojsku da prestanu da granatiraju Strmicu. Da li je to tačno?

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, ovo pitanje ste već postavili. Na ovo pitanje je odgovoreno doslovno koristeći iste reči kojima je svedok objasnio da je, za njega, izgledalo je da to normalna procedura i ništa posebno, a on nije znao ništa o tome. To je ono što vam je svedok rekao. Ako pogledate na 15. stranici, u redovima 16, 17, 18, i 19, onda vidite da je skoro doslovce isto kao i ovo. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE: Shvatam, časni Sude. Samo trenutak, časni Sude.

(Odbrana se savetuje)

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Prelazimo na sledeću temu. Juče ste nešto malo govorili o granatiranju područja Cetine. Da li se sećate toga, gospodine?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Sada...

ADVOKAT KEHOE: Da li možemo da idemo na konkretni predmet. To je dokazni predmet Odbrane broj D219. Ako možemo da povećamo centar... Da, na levoj strani, da. U redu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li vam izgleda poznato ovo područje, gospodine?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne još.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U redu. U Kninu se - da preko leve strane...

ADVOKAT KEHOE: Molim vas ako možete malo da pomerite. Još malo prema gore, gospodine sekretare. Samo idite nagore. Pomerite se nadole, pretpostavljam, da tačno govorim. Nadole malo više. Još nadole. Upravo do ... još malo nadole. Zaustavite se upravo tu, molim vas. Hvala.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine, ovo je radna karta iz jula 1995. godine i područje koje je ovde prikazano je područje doline Cetine, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Karta je veoma nejasna, ali ako vi to kažete, mora da je tako.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, hajde da pogledamo... razumete... vidite li jezero ovde dole. Da li vam je poznato to područje?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li vam je poznato područje Vrlike... odmah pored jezera?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Idemo sada... pre nego što pređemo na ovo, vama je poznato da je gradu Vrlici bio štab Prve lake pešadijske brigade Vojske Republike Srpske Krajine, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Znam da je tamo bila neka komanda, ali ne sećam se, kao što sam rekao, koja je to bila brigada ili bataljon, ili bilo šta drugo.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li je Sedmi dalmatinski korpus, pored štaba brigade, imao i istureno komandno mesto u Vrlici?

PETER MARTI – ODGOVOR: Nisam video posebno komandno mesto. Ono što sam video u Vrlici bila je kancelarija ili štab kapetana prve klase Popovića.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Vi ste znali da je u Kninu bio štab Sedmog dalmatinskog korpusa. Da li je to tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Jeste li znali da je u Vrlici, pored štaba Prve lake pešadijske brigade, takođe bilo i istureno komandno mesto Sedmog dalmatinskog korpusa?

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi?

TUŽILAC WAESPI: Samo da bude jasno šta je svedok rekao. Svedok je rekao u 17. redu da je znao da je tamo bila neka komanda, ali on se ne seća da li je to bila komanda brigade ili bataljona ili šta god, a branilac iznosi imena jedinica. To bi moglo biti u dokazima, ali to nije ono što je svedok rekao.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, dozvolite da pogledam. Mislim da je gospodin Kehoe pitao za štab i za istureno komandno mesto. To su dve različite stvari. I u vezi sa štabom, svedok je izjavio da je znao da je postojao neki štab, ali ne i koja je jedinica i koje istureno komandno mesto. I onda je o tome ponovo pitan - šta je bilo u Kninu. To je, zapravo, drugo područje. To nije isto što i prethodno pitanje. Gospodine Kehoe, molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE: Hvala, časni Sude. Obratićemo pažnju...

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pre nego što ostavimo ovu kartu, gospodine Marti, koliko daleko od linije sukoba je bila dolina Cetine, otprilike?

PETER MARTI – ODGOVOR: Mogu to da vidim na karti.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Samo na osnovu vašeg sećanja, samo procena, koliko je bila udaljena dolina?

PETER MARTI – ODGOVOR: Pa, bez gledanja karte, mogu samo da nagađam, recimo, pet ili šest kilometara, možda.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Znači, pet ili šest kilometara otprilike?

PETER MARTI – ODGOVOR: Možda, a možda i više. Zato, jer je karta koju smo inače koristili bila u razmeri 1:100.000, tako da to nije tako lako pogledati.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, kada ste došli u junu 1995. godine i odmah nakon toga, početkom jula 1995. godine Hrvatska vojska je upravo počela sa nizom uspešnih ofanziva na Dinari, u Livanjskom polju, je li tako? Da li znate to?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne znam to.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi da vam skrenem pažnju na vaš dnevnik za... za 4. juli. Dana 4. jula na sastanku sa kapetanom Popovićem, on je želeo da Ujedinjene nacije postave više svog ljudstva gore na Dinari, zar ne?

ADVOKAT KEHOE: Uz vašu dozvolu, časni Sude, ako može svedok da osveži svoje pamćenje iz svog dnevnika.

PETER MARTI: Prema mom dnevniku od 4. jula...

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Izvinjavam se, od 3. jula, pretpostavljam, 3. juli, da, izvinjavam se.

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, to je bilo 3. jula kada smo imali sastanak u Vrlici sa Popovićem.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ovde u prevodu beleške se kaže: "Ukratko, on je tražio više mirovnih snaga na Dinari, što je moguće brže."

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: "Zato što bi u suprotnom: Split, Šibenik, Zadar i Dubrovnik bili bombardovani, a da se ne dogodi ista stvar u Krajini kao što se dogodila u Zapadnoj Slavoniji". On je, u tom trenutku, gospodine Marti, bio veoma zabrinut zbog uspješne ofanzive koju je sprovela Hrvatska vojska, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Nije nam javljeno da je to službena ofanziva Hrvatske vojske. Uzgred budi rečeno, to područje je deo zaštićene zone Ujedinjenih nacija.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li možete da mi objasnite zašto se Julia oznojila u toku prevođenja? Primetili ste da je Julija sva prebledela dok je prevodila. O čemu se radilo?

PETER MARTI – ODGOVOR: Prevoditeljka je bila vrlo nervozna zato što se našla sa svojim komandantom sa svoje strane. Želela je da dobro obavi svoj posao. To je bilo prvi put da je ona prevodila na jednom tako važnom sastanku sa jednom tako visoko rangiranom osobom na njenoj strani.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi da postavimo drugu kartu, ako mogu. Da. Želim da pogledate kartu koja nosi oznaku 1D30-0005. Područje koje smo istakli crvenom bojom, gospodine Marti, je područje Prve lake pešadijske brigade. Da li ste upoznati sa tri bataljona koji su sačinjavala Prvu laku pešadijsku brigadu?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nisam.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U ovom konkretnom području, da li ste znali da je Sedmi korpus imao haubice dodeljene području Prve lake pešadijske brigade?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nisam znao.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Na osnovu vašeg vojnog iskustva, vi ste upoznati sa činjenicom da postoji artiljerija koja se dodeljuje na nivou korpusa, koja se dodeljuje na nivou brigada, i artiljerija koja se dodeljuje na nivou bataljona?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Znači, vi kažete da niste znali za tu artiljeriju koja je bila dodeljena na nivou korpusa?

PETER MARTI – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, na nivou brigade, da li ste znali da su haubice i T-88 ili T-76 bili dodeljene Prvoj lakoj pešadijskoj brigadi na tom nivou?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nisam znao.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pretpostavljam da ne znate ni kako je raspoređena ta artiljerija na nivou bataljona ili na nivou četa?

PETER MARTI – ODGOVOR: U tom području, ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, da li znate kako je Prva laka pešadijska brigada rasporedila svoje trupe u ova tri bataljona?

PETER MARTI – ODGOVOR: *(nema odgovora)*

SUDIJA ORIE: Odgovor nije ušao u transkript. Mislim da ste rekli da niste znali.

PETER MARTI: Ništa nisam znao o tim artiljerijskim sistemima u tim područjima.

SUDIJA ORIE: Ali poslednje pitanje je bilo da li ste znali za razmeštaj trupa u ta tri bataljona?

PETER MARTI: Ne, nisam znao.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, juče ste nam rekli, a to je na stranici 4.590, u redovima od 16 do 18: "Nismo videli bilo kakve vojne ciljeve ili vojne jedinice, ili bilo šta što bi moglo da bude meta granatiranja." Sada, gospodine, jedna osoba je posvedočila, kapetan Jeff Hill je ovde posvedočio da je bio u Strmici... izvinjavam se, da je bio u dolini Cetine krajem jula, a govorim o stranici 3.808, pa prelazi na stranicu 3.809. I on je tamo video T-54, T-72, APC, odnosno oklopne transportere i MP2 kao vučnu artiljeriju kalibra 130 milimetara, a ja ću vam dati tačne reference za ovu stranicu, da budemo precizni, to je na stranici 3.809, u redovima 12 i 13. E, sada, vi svo to oružje niste videli, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Juče sam već rekao da sam tog dana, u nedelju 9. jula, napravio analizu kratera u ovom malom zaseoku blizu Cetine, i tada sam primetio da je kuća pogođena artiljerijskim granatama, da su se ljudi žalili; i ono što sam takođe primetio jeste da oko kuće i u neposrednom susedstvu nije bilo vojnih meta. To je ono što sam video.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine, vi ne možete da nam kažete ... Gospodine, vi ne možete da nam kažete da li je u to vreme možda neki tenk prolazio pored te kuće?

PETER MARTI – ODGOVOR: Tog dana nisam video nijedan tenk.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ne, ne. Onog dana kada je granata ispaljena, vi niste bili tamo, i ne možete da nam kažete da li je tamo prolazio tenk i da li je ta granata bila usmerena na tenk, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, jer sam došao posle granatiranja.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi?

TUŽILAC WAESPI: Da...

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, zar to nisu opšte poznate stvari?

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude...

SUDIJA ORIE: Ako nisam u Amsterdamu i juče padne granata, a ja nisam bio tamo, naravno, uvek postoji teorijska mogućnost da mi je neko rekao da je tamo pala granata, ali to je...

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, dozvolite. Očigledne implikacije onih dokaza koje je izvelo Tužilaštvo je to da je Hrvatska vojska otvarala vatru na civilne mete, i oni koriste ovog svedoka i druge svedoke da to pokažu.

SUDIJA ORIE: To je očigledno implikacija, a ne nužno za ovo Pretresno veće.

ADVOKAT KEHOE: Ali časni Sude, ja samo pokušavam da odgovorima na njihove dokaze u smislu da... vojska je...

SUDIJA ORIE: Ne, ja vidim šta želite da pokažete, ali možete da nam skrenete pažnju na tu činjenicu a da ne postavljate pitanja koja su tako očigledno ... mi znamo odgovor unapred i dok se nešto jako posebno ne dogodi ...

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, uvek me ohrabruju vaši zaključci. Ali ja jednostavno pokušavam da odgovorim na sve dokaze koje je iznelo Tužilaštvo ali sigurno ne želim da trošim na to više vremena nego što je potrebno.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Sada, u vezi sa žetvom u ovom području, činjenica je da je general Gotovina naredio da treba da se zaustavi granatiranje kako bi se dozvolilo Srbima da obave žetvu, zar ne? Da li znate to?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, ja... ne znam to.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi da vam pokažem...

SUDIJA ORIE: Hajde da pitamo svedoka.

PETER MARTI: Tokom cele moje misije nikad nisam čuo ime Gotovina.

SUDIJA ORIE: Svedoče, imate li bilo kakva saznanja o tome kako se gospodin Gotovina bavio žalbama poljoprivrednika oko žetve, kada je očigledno da je izveštavano o tome da su seljani granatirani kada su išli u žetvu. Da li imate saznanja o tome?

PETER MARTI: Ne, nemam.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite, gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li ste znali, gospodine, da je tamo tada u toku bila žetva?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, znao sam da je bila žetva.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, želim da ponudim u spis ovu kartu Prve lake pešadijske brigade?

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi?

TUŽILAC WAESPI: Bilo bi korisno kada bismo mogli da dobijemo informacije koje leže u osnovi ove karte.

ADVOKAT KEHOE: Apsolutno, časni Sude. Osnovne informacije su da su to dokumenti koji su zaplenjeni od Vojske Republike Srpske Krajine. Mi ćemo ih rado podeliti sa Tužilaštvom. Na tim kartama na više nivoa su označene zone odgovornosti Prve lake pešadijske brigade, kao i potčinjenih jedinica na nivou bataljona i pešadijske... na nivou čete, izvinjavam se.

SUDIJA ORIE: Uz ovo objašnjenje, nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Idemo onda da uradimo sledeće: vi ćete se sastati sa gospodinom Kehoeom, koji će vam objasniti dalje koje su bile osnove na ovoj karti, i imate priliku u roku od narednih 48 časova da preispitate odluku Pretresnog veća. Pretpostavljam da će to biti dovoljno vremena za takav sastanak i razmenu informacija.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D388.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D388 prima se u spis, uz rezervu koju sam upravo objasnio. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine Marti, sada ćemo da promenimo brzinu, i idemo na 4. avgust. Govorićemo o granatiranju Knina. U vašem dnevniku stoji da ste bili u... i takođe ste svedočili da ste bili u Podkonju u to vreme?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Za vreme granatiranja, vi ste otišli u podrum svog komšije po imenu Milan, je li tako?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I tokom tog dana, vi ste sedeli u Milanovom kafiću ... to spominjete u vašoj izjavi iz 2007. godine ... izvinjavam se, to spominjete u vašem dnevniku 4. avgusta - da ste sedeli veći deo dana u Milanovom kafiću i pratili događaje na vestima?

PETER MARTI – ODGOVOR: Nisam bio u Milanovom kafiću, bila je njegova normalna kuća. To nije bio neki posebni kafe. To je bila njegova privatna kuća.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, mislim, ako možete da pogledate svoj dnevnik za 4. avgust. Vidite, tamo stoji: "Pratili smo vesti u Milanovom kafiću, jeli smo jaretinu, veoma suvo meso, salatu, hleb i pili pivo". Da li je to tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da. Ali to nije ništa posebno. To nije kafić za javnost.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Vi i vaši ljudi jednostavno ste sedeli tamo u Podkonju tokom celog granatiranja Knina?

PETER MARTI – ODGOVOR: Videli smo da se Knin granatira i ujutro je prvo nestalo struje a ubrzo nakon toga naši voki-toki aparati nisu više imali napajanje. Iscurile su im baterije, tako da negde oko ručka više nismo imali vezu sa našim štabom u Kninu, i nismo više imali nikakve informacije šta se dešava.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Rekli ste nam juče, a to može da se vidi na stranici 4.634 u 5. redu, sledeće: "I mi nismo zapravo mogli da vidimo Knin direktno iz Podkonja, zato što se između ta dva mesta nalazi jedno manje brdo..." Dakle, vi, u stvari, niste videli šta je pogađano za vreme granatiranja, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, bilo je nemoguće da se vidi Knin direktno iz Podkonja.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Prema vašem dnevniku, imali ste večeru u 18.30 časova, je li tako, gospodine? Mislim da je to isti paragraf u kom kažete: "U večernjim satima, porodica Biljane Dobričević nas je pozvala na kiseli kupus, meso, hleb i rakiju"?

PETER MARTI – ODGOVOR: U 19.30 časova.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Oprostite, u 19.30 časova. Gospodine, pozvani ste oko 7.30 časova uveče, ali pre toga ste rekli 19.30 časova, sat vremena posle večere. Dakle, oko 19.30 sati ili oko 7.30 časova u večernjim časovima. Dakle, u 7.30 časova uveče, vi beležite da je u to vreme narod zahvatila panika, i to kažete u svojoj izjavi koja je dokazni predmet Tužilaštva broj P415, u 3. paragrafu na 2. stranici: "Odjednom je celo selo bilo u panici." Dakle, gospodine, ovo je bilo nakon što je Biljana došla i rekla da Hrvatska vojska ulazi u to područje. Da li je to tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, panika je počela i nastavila se u toj situaciji kada je Biljana došla do mene i tražila gorivo za svoje automobile, ali to je bilo kao ... pre nego što smo znali ... nismo znali šta se zapravo dešava. Ja se sećam da su ljudi pripremali madrace u podrumu za decu. Niko nije bio... mislim po mom mišljenju, do tog vremena, u ovom zaseoku, Podkonje, niko nije očekivao napad Hrvatske vojske, i onda odjednom, kao da je neko okrenuo prekidač. Za mene je to bilo neverovatno, jer pre toga su stvari izgledale prilično mirno, ljudi su jeli, pili, mislim, nismo znali šta se dešava, a onda odjednom mora da se nešto dogodilo. Mora da su dobili neke informacije ili bilo šta drugo, ali odjednom se stvorila panika. Svi su bili veoma uplašeni i sećam se da je Biljana vikala prema meni: "Oh, Ujedinjene nacije ponovo ne mogu da nam pomognu." Onda sam pokušao, kao što sam već opisao, i uspeo sam da nabavim gorivo za njene automobile, a mi smo dobili mogućnost da odemo u štab Ujedinjenih nacija u Kninu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Do panike je došlo, prema vašem dnevniku, približno oko 19.30 časova. Da li je to tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi da vam pokažem dokazni predmet Odbrane broj D137.

ADVOKAT KEHOE: Molim da se predoči dokazni predmet Odbrane broj D137.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine, ovo je naređenje za evakuaciju koje je potpisao Milan Martić u 16.45 časova, i naravno ovo naređenje je bilo pre panike od 19.30 časova kojoj ste vi bili očevidac. Dakle, da nastavimo: Biljanin otac i i zet su bili u miliciji, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne znam to. Ne mogu to da potvrdim, jer nisam imao toliko kontakata sa njima. Jedini kontakt sam imao sa Biljanom jer je ona bila jedina u ovom zaseoku koja je govorila engleski. Ali ja ne znam ništa o njenom bratu i ocu, ne znam šta su uradili, ne znam ni čime su se bavili.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pogledaćemo dokazni predmet Tužilaštva broj P416, stranicu 14. Ovo je vaša izjava od 1997. godine? Imate li to, gospodine? Dakle, dokazni predmet Tužilaštva broj P416, vaša izjava od 1997. godine, stranica 14, red 30, kaže se: "Otac je i sam bio pripadnik milicije u blizini Strmice". U redu 33 se kaže: "Muž i ćerka su bili ... odnosno, ćerkin muž je bio u miliciji".

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, ne, to nisu isti ljudi. To su ljudi koji su nam iznajmljivali naš ... smeštaj u Podkonju, ali ne Biljanin brat i otac, koji su živeli u zaseoku, u Podkonju.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Razumem. Hvala vam na objašnjenju. To nije jasno iz vaše izjave iz 1997. godine, ali u svakom slučaju, ove dve osobe, vi ste nabavili gorivo za njih, za ovu porodicu, kako bi napustili područje. Da li je to tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: U Podkonju.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, ali to nisu ti isti ljudi koji su ovde pomenuti. Ovde su pomenuti ljudi koji su izdavali svoje dve kuće. Jedna je bila u Podkonju, a druga u Kninu. I oni su izdavali kuću u Podkonju vojnim posmatračima Ujedinjenih nacija. To nema nikakve veze sa Biljaninom porodicom kojoj sam ja pomogao da nabave gorivo za evakuaciju.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Te dve osobe od kojih ste vi iznajmljivali smeštaj, otac i zet, koji su bili u miliciji ...

PETER MARTI – ODGOVOR: One koje sam pomenuo ovde ...

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da. To su oni kojima ste nabavili gorivo. Da li je to tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Kome ste dali gorivo?

PETER MARTI – ODGOVOR: Nabavio sam gorivo za susede u Podkonju. To je bio mali zaseok, i u jednoj kući su stanovali vojni posmatrači Ujedinjenih nacija, a okolo su bile neke druge porodice. Jedna od tih porodica je bila Milanova porodica, a druga je bila Biljanina. Te porodice nisu imale nikave veze sa porodicom koja je nama izdavala kuće, jer je ta porodica živela u Kninu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle ...

PETER MARTI – ODGOVOR: I nabavio sam gorivo za porodicu koja je bila naš komšija u Podkonju, ne za porodice naših gazda, odnosno, onih koji su nam izdavali kuću.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Sada, ako biste pogledali 15. stranicu ovog dokumenta, u drugom redu, vi kažete: "Ona je čak gledala svog oca kako svojeručno ubacuje dva kanistera benzina u kola." Ko je to bio?

PETER MARTI – ODGOVOR: To je bila porodici u Kninu ... koji su uspeli da pobegnu u Beograd, jer je ova porodica, uzgred budi rečeno, ja sam još uvek u kontaktu i danas sa njima, to je porodica koja nam je izdavala kuću, i otac je bio u miliciji pa nije bio zajedno sa porodicom, ali to je ono što su mi rekli kasnije, kada sam sreo tu porodicu; uspeo sam da ih pronađem u Beograd kada su pobešli u martu 1996. godine i rekli su mi šta se dogodilo njihovoj porodici. Dakle, kada je granatiranje počelo u jutarnjim časovima, ćerka je bila suviše nervozna da vozi automobil, iako je njen otac pripremio automobil za evakuaciju, ali nije mogla da pokrene automobil. Ali to nema nikakve veze sa situacijom kakva je bila u Podkonju tog dana.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Samo da se vratimo na ono što ste upravo rekli. Otac je pripremio automobil za evakuaciju, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, ali to je bilo u Kninu, ne u Podkonju.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I kao deo ove evakuacije, takođe ste rekli ... jedna od žena vam je rekla da se ukrcala na autobus kako bi napustila to područje. Da li se sećate toga?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ali to je žena iz porodice u Kninu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Shvatam ...

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne radi se o ljudima iz Podkonja.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, organizovani su autobusi za evakuaciju stanovništva?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne znam da li su bili organizovani autobusi ili bilo šta drugo.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ali, ona vam je rekla da je išla autobusom?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Takođe kažete na 6. stranici u 15. redu: "Sticajem okolnosti, i majka i ćerka su se srele sa mužem i zetom, dakle mladim ćerkinim mužem u Banja Luci"?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, to je ono što su mi rekli u martu u Beogradu. Oni su se sreli u Banja Luci, sasvim slučajno.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li su se slučajno sreli ili su slučajno otišli za Banja Luku?

PETER MARTI – ODGOVOR: Kako su mi rekli, slučajno su se sreli u Banja Luci.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da. Ali shvatate da je plan Republike Srpske Krajine bio da se ide u Banja Luku, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne znam da je plan Republike Srpske Krajine bio da se ide u Banja Luku.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi da vam pokažem dokazni predmet Odbrane broj D182, samo nakratko.

ADVOKAT KEHOE: Ako možemo da uvećamo centar gde stoji "Vlasti Republike Srpske Krajine."

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Tu se kaže, gospodine, ovo je, iako je datum pogrešan, reč je o 4. avgustu, a svi smo se složili oko toga, i tu se kaže da je 4. avgusta stvarni plan bio da se ide u Banja Luku. Vi to niste znali, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite da promenimo temu, ako možemo, i da pređemo na samo granatiranje. Vi ste nam rekli na 4.634 stranici da niste videli najveći deo granatiranja. I u izjavi iz 2007. godine, na 35. stranici...

ADVOKAT KEHOE: Da li mogu da dobijem tačno datum za to, ovo je, zapravo, 35. paragraf, na 6. stranici.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Rekli ste nam kada ste bili na putu ... počinje od vrha 6. stranice, u 35. paragrafu, da kada ste bili na putu do baze Ujedinjenih nacija, 4. avgusta uveče, da se ne sećate da je bilo granatiranja u tom trenutku. Da li je to tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Tako je, ali mislim da takođe morate da shvatite situaciju u kojoj smo bili. Mislim, mi smo pokušali da se sami evakuišemo i stvarno je vladala velika panika, i ja ... čak i kada sam ... čak i ako je ponovo bilo nekog granatiranja, mislim da biste ... da ne biste čuli, ali sećam se drugog granatiranja koje je bilo u subotu ujutro 5. avgusta.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, kada je reč o stvarnom razaranju Knina izazvanog granatiranjem, što je navedeno u dokaznom predmetu Tužilaštva broj P415 u petom paragrafu, drugom od dna na stranici, citiram sledeće: "Moja zona odgovornosti je bila izvan Knina, tako da ne mogu da vam dam tačnu izjavu o razaranju grada." To je tačno, zar ne? Da li želite da pregledate svoju izjavu, gospodine, to je dokazni predmet Tužilaštva broj P415?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, to je tačno.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, ne možete da nam kažete ništa o razaranju. Da li je to tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Juče tokom vašeg svedočenja, rekli ste nam o konkretnim metama, i tu se pozivate na svoje prethodno svedočenje, verujem da je gospodin Waespi pročitao paragraf 10, na stranici 17 u dokaznom predmetu Tužilaštva broj P417, kada ste razgovarali o granatiranju Knina, i rekli ste: "...ali nije bilo pravih vojnih ciljeva. Jedino što se tamo nalazilo bio je logor u neposrednoj blizini baze Ujedinjenih nacija, mesto gde je bilo nekoliko tenkova i skladište za remont, ali to se nalazilo toliko blizu baze Ujedinjenih nacija da bi bilo beskorisno ciljati to." Da li se sećate da ste to rekli?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, vaša premisa o tome da je granatiranje Knina bilo protivzakonito zasniva se na vašem zaključku da nije bilo vojnih ciljeva u Kninu, osim logora pored baze Ujedinjenih nacija. Da li je to tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Tačno je.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi ... Oprostite. Dozvolite mi da vam skrenem pažnju na dokument koji nosi oznaku 1D17-0201. Gospodine Marti, ovo je dokument Odeljenja za obaveštajne poslove Glavnog štaba Vojske Republike Srpske Krajine potpisan od strane pukovnika Mihajla Kneževića, molim vas da pogledate – ako može da se poveća – četvrti paragraf. Tu se kaže: "Knin je napadnut iz Livanjskog polja iz više pravaca, i do vremena pisanja ove informacije, na grad je palo između 200 i 300 projektila različitog kalibra. Prvi udar je izvršen na zgradu Glavnog štaba Srpske Vojske Krajine ". To je vojni cilj, gospodine Marti, zar ne?

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, svedok nam je rekao da kada je pravio svoju procenu, on nije znao za vojne ciljeve. Naravno, Pretresno veće je čulo dokaze koji sugerišu da je postojao veliki broj vojnih ciljeva. Sada, da prolazite kroz sve dokaze, a zatim pitate svedoka da li bi on smatrao da su to vojni ciljevi, a njegova procena se, očigledno, zasniva na pretpostavci da nema vojnih ciljeva, onda to nije od velike koristi.

ADVOKAT KEHOE: Shvatam, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Mi ne tražimo prosuđivanje i mi nismo tu da obrazujemo svedoka, mi smo tu da čujemo šta on može da nam kaže, i onda ćemo, naravno, odmeriti sve slabije i jače aspekte. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE: Ostatak ovog paragrafa govori sam za sebe, nudim ga u spis, časni Sude. Časni Sude, to je dokument koji nosi oznaku 1D17-0201.

TUŽILAC WAESPI: Nemamo prigovor, gospodine predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: To će biti dokazni predmet Odbrane broj D389, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D389 prima se u spis. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da se vratimo na preliminarnu procenu. U vašoj izjavi iz 2007. godine vi kažete da ne znate za preliminarnu procenu koju je potpisao gospodin Hjertnes u vezi granatiranja Knina. Da li je to tačno? I želim da vam skrenem pažnju na vašu izjavu iz 2007. godine. To je sada dokazni predmet Tužilaštva broj P417.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: To je paragraf broj 59.

ADVOKAT KEHOE: Puno hvala, gospodine Waespi. Paragraf 59.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li vidite to, gospodine?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne vidim.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U 59. paragrafu vaše izjave iz 2007. godine rekli ste da ste bili...

PETER MARTI – ODGOVOR: Predočen mi je izveštaj...

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ali vi ga niste videli pre toga? Piše da ste bili na odmoru od 14. do 22. avgusta?

PETER MARTI – ODGOVOR: Nisam video ovaj dokument ranije.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Tokom ovog vremena, kada se pukovnik Hjertnes vratilo, da li je on izneo u bilo kom trenutku da je zaključio da su ljudi koji su živeli u vreme granatiranja u Kninu 4. i 5. avgusta imali probleme da objektivno analiziraju granatiranje? Da li vam je on to ikada rekao?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Zapravo je činjenica da su ljudi koji su bili tamo u to vreme dobijali dozvoljeno odsustvo. Da li je to tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Na koga mislite ... ko?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, vojni posmatrači Ujedinjenih nacija koji su bili prisutni na području Knina 4. i 5. avgusta su dobili dozvoljeno odsustvo, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, ali samo jedan dan.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U redu. Da li su ostali dobili ...

PETER MARTI – ODGOVOR: Znači u mom timu, to je bio jedan dan - kada smo dobili dozvolu da odemo u Šibenik.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li su drugi dobili više slobodnih dana?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne znam.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ali vi lično ste bili odsutni od 14. do 22. avgusta?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, ali to je bilo normalno odsustvo. Mislim, posle... to je normalna procedura - da morate da ostanete 30 dana na poslu i onda dobijete pet dana odmora. I zato što sam živio... ja i dalje živim u Švajcarskoj, ja sam u ovih pet dana mogao da odem kući, ali neki drugi vojni posmatrači Ujedinjenih nacija, na primer, iz Rusije, iz Bangladeša i tako dalje, oni su provodili svoj odmor u Zagrebu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine, rekli ste nam da niste videli ovu privremenu procenu. Da li ste videli procenu CIVPOL-a koja je u osnovi ista stvar kao ova privremena procena, odnosno, da je to granatiranje bilo usmereno na vojne ciljeve? Jeste li videli to?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi da pređemo na drugu temu, gospodine. To ponovo ima veze sa vašim komentaram, što mislim da je gospodin Waespi pročitao iz dokaznog predmeta Tužilaštva broj P417, na stranici 17, u paragrafu 110. Na dnu te stranice govori se o povlačenju Srba, i vi u petom redu tog paragrafa kažete: "I oni su takođe pucali na izbeglice." Dakle, vi nikada niste videli paljbu Hrvatske vojske po izbeglicama, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, jer nama tokom *Operacije Oluja* nije bilo dozvoljeno da napustimo bazu Ujedinjenih nacija u Kninu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Sada, gospodine, da li vam je bila poznata činjenica da su Srbi kada su se povlačili, pucali na snage Hrvatske vojske koja je napredovala?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nije mi poznato.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, dozvolite mi da vam pročitam iz vaše izjave ... uzgred budi rečeno, da li vam je poznat koncept borbe pri povlačenju?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, ali ne ako ste izmešani sa izbeglicama.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, ako Srbi ... ako se Vojska Republike Srpske Krajine nalazila u koloni izbeglica i pucala po Hrvatskoj vojsci, to bi onda bila borba uz povlačenja, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Hm, da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ovo je izjava gospodina Hilla na stranici 3.854 u 17. redu. Pitanje: "Kapetane, rekli ste nam da dok ste išli ovim putem, da ste videli i pratili putanju Srba koji su evakuisani. Videli ste tenkove i drugu opremu. Da li je to tačno?"

Odgovor: "Da." Pitanje: "A kad ste ... nemam transkript, ali onda ste spomenuli nešto o pucanju i kretanju, zar ne?" Odgovor: "Da." Pitanje: "Da li možete da nam objasnite taj manevar malo više?" Odgovor: "Pa, počev od raskrsnice sa Otrićem, tu se nalazilo jedno ogromno poljsko skladište municije, da se tako izrazim, jer ne znam bolju reč. Nalazilo se u poljskoj jami dubokoj šest ili sedam stopa". Idemo dalje. Red 7 na stranici 3.855, citiram: "Pa izgleda kao da su Srbi kako su se vraćali, odbacivali municiju koju su koristili da pucaju, da se bore sa Hrvatima koji su ih potiskivali." Pitanje: "I isto tako ste primetili tenkove, srpske tenkove koji su bili napušteni i bili okrenuti natrag prema putu." Odgovor: "Da." Pitanje: "Da li vam je to bio znak da je bilo borbi sa trupama koje su napredovale?" Odgovor: "Njihove cevi..." izvinjavam se "Njihove cevi su bile usmerene prema Srbima koji su napredovali." Ispravka ... sudija Orije je intervenisao sa korekcijom i svedok kaže: "Cevi srpskih tenkova su bile usmerene u pravcu u kom su napredovali Hrvati." Dakle, taj tip borbe uz povlačenje je u skladu sa onim što ste uočili na putu kako ste išli uz taj put od Otrića prema severu, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nisam ništa primetio duž puta od Otrića prema severu. Ono što sam spomenuo jeste da smo na putu, kada smo napuštali Knin posle *Operacije Oluja*, kada nam je ponovo bilo dopušteno da idemo u patrole, video sam na jednoj strani krateru na ulici, krateru od artiljerije. I ono što sam video pored puta bila su civilna vozila koja nisu više mogla da se kreću, civilnu odeću, nameštaj i uginule životinje. To je ono što sam rekao. Ali nisam video tenkove ili haubice, ili bilo šta drugo. To je bila moja izjava.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A u vezi sa kraterima, ne znate kada su ispaljene granate ili ko je pucao, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Pa, barem krateri nisu postojali na ulici pre *Operacije Oluja*.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A tokom *Operacije Oluja*, vi ne znate ko je ispalio granate?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne.

SUDIJA ORIE: Da li bih mogao da postavim jedno pitanje u vezi sa ovim. Kada ste gledali krateru, da li ste mogli da utvrdite da li je vatra dolazila sa juga prema severu ili sa severa ka jugu - na osnovu oblika udara? Da li ste uopšte obraćali bilo kakvu pažnju na to?

PETER MARTI: Ne, mi nismo obraćali mnogo pažnje na to, jer nismo pravili posebnu analizu kratera, tih kratera na ulici. Mi smo samo videli da je bilo artiljerijskih udara na ulici. Ali mi nismo analizirali iz kojeg pravca je to dolazilo.

SUDIJA ORIE: Analiza kratera zahteva dosta stvari, tako da niste ni na vrlo ograničen način analizirali krateru kako biste...

PETER MARTI: Ne.

SUDIJA ORIE: U redu, molim vas da nastavite.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ako možemo sada da promenimo temu, i ako možemo da govorimo o pisanju na kući ... ovo je hrvatska kuća?

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, sada je 10.30 časova, a vi prelazite na novu temu. Predlažem da prvo napravimo pauzu. Pre nego što odemo na pauzu, ja bih želeo da zamolim gospodina poslužitelja... mi ćemo imati pauzu oko pola sata, gospodine Marti, a vas ću da zamolim da napustite sudnicu u pratnji gospodina poslužitelja.

(svedok napušta sudnicu)

SUDIJA ORIE: Kada je reč o vremenu, gospodine Kehoe, da li možete da nam date neku procenu?

ADVOKAT KEHOE: Završiću, časni Sude, ne kasnije od kraja sledeće sednice, a možda i pre toga.

SUDIJA ORIE: U redu. Izvolite, gospodine Mikuličiću?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ja procenjujem jedan sat za unakrsno ispitivanje, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Cayley?

ADVOKAT CAYLEY: Mi nemamo pitanja za ovog svedoka, časni Sude. Hvala vam.

SUDIJA ORIE: To znači da ćemo biti u mogućnosti da završimo sa svedočenjem ovog svedoka danas, osim ako gospodin Waespi ne bude imao dugačko dodatno ispitivanje?

TUŽILAC WAESPI: Ja to ne predviđam, gospodine predsedavajući.

SUDIJA ORIE: U redu.

TUŽILAC WAESPI: Za sada, deset minuta.

SUDIJA ORIE: Sada ćemo napraviti pauzu i nastavićemo u 11.00 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, možete da nastavite.

ADVOKAT KEHOE: U redu, časni Sude. Hvala, časni Sude.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine Marti, u vašoj izjavi iz 1997. godine, to je sada dokazni predmet Tužilaštva broj P416, na 10. stranici u redovima 18 i 19, navodite da je vaša komšinica velikim slovima na jednoj kući napisala "Hrvatska kuća". Da li se sećate toga, gospodine?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A ko je bila ta osoba koja je to napisala?

PETER MARTI – ODGOVOR: To je bila jedna Hrvatica koja se vratila, ne znam tačno odakle, i uzela je tu kuću, to je bilo odmah pored nas, graničila se sa zadnjim dvorištem kuće u kojoj smo mi stanovali, i napisala je "Hrvatska kuća" kako bi bila sigurna da je neće opljačkati i neće napasti, takođe.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li je ona bila starija ili mlađa gospođa?

PETER MARTI – ODGOVOR: Bila je dosta mlada, oko 30 godina.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ali bila je civil?

PETER MARTI – ODGOVOR: Civil, da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Na istoj stranici u 16. redu, vi takođe pišete da natpis "Hrvatska kuća" nije uvek bila garancija da će kuća stvarno ostati netaknuta. Da li je to bilo iz vašeg iskustva?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, dešavalo se da se i takve kuće dotaknu, odnosno delimično oštete, iako je pisalo da je to hrvatska imovina.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Znači, ponekad nije pravljena razlika?

PETER MARTI – ODGOVOR: Nije.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi da vam pokažem dokazni predmet Tužilaštva broj P123.

SUDIJA ORIE: Možda možemo to da stavimo na ekran, gospodine Kehoe. Da li bi svedok mogao da objasni šta je tačno mislio kada je rekao "Ona je uzela tu kuću"?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: To bi moglo da bude u redovima 19 i 20, gospodine Marti.

PETER MARTI – ODGOVOR: To znači da je kuća nakon *Operacije Oluja* bila napuštena, i ona je jednostavno ušla i rekla da je to njena bivša imovina, bivša imovina nekih njenih rođaka ili njena, tako nešto.

SUDIJA ORIE: To, dakle, znači da je imovina pripadala rođacima, i da ju je ona uzela nakon što je kuća bila napuštena?

PETER MARTI: Da.

SUDIJA ORIE: U redu, hvala vam. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li je ona bila izbeglica pre *Operacije Oluja*?

PETER MARTI – ODGOVOR: To ne znam.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U redu. dozvolite mi da vam pokažem dokazni predmet Tužilaštva broj P123. To je izveštaj o situaciji od 19. avgusta 1995. godine.

ADVOKAT KEHOE: Gospodine poslužitelju, ako možemo da idemo na... imajte strpljenja sa mnom na trenutak, kazaću vam tačno koja je stranica. Oko četiri strane dalje, molimo vas, da - to je to, slovo E. To je pod E, drugi paragraf... ovo je izveštaj o situaciji od 19. avgusta. U Biočiću patrola vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija srela je staricu koja je inače živela u Šibeniku. Ona ih je zamolila da napišu obaveštenje, rekavši: "Ovo je Hrvatska kuća, ali ja živim u Šibeniku, pa vas molim da ne spalite ovu kuću." Da li ste znali za ovaj događaj, gospodine Marti?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne baš detaljno, ali znam da je bilo sličnih događaja, da su se ljudi vratili, ili da su rekli da su tu ranije živeli, ili su nam rekli: evo, sada smo se vratili i preuzmamo svoju nekadašnju imovinu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li ste znali da je ova žena tražila od vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija da napišu...

PETER MARTI – ODGOVOR: O ovom konkretnom događaju ne znam.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U redu. Hajde da skrenemo našu pažnju na stvarne osobe koje su počinile te zločine i napomena za vas ... u vašoj izjavi, u vašoj izjavi iz 1997. godine, ponovo govorimo o dokaznom predmetu Tužilaštva broj P416, na 12. stranici, vi govorite, u ovom slučaju, o pljačkašima. Ako pogledamo na 12. stranici, u 23. redu. Da li me pratite, gospodine? Kažete da je uvek bilo teško utvrditi identitet tih pljačkaša. Morate da govorite u mikrofon.

PETER MARTI – ODGOVOR: Da. Primetili smo, iako nije bilo lako da se vidi da li su pripadnici vojske. Mislim, šta definiše vojnika? Da li da nosi oružje ili pištolj? Ili je to zato što je on... nosio je uniformu ili delove uniforme? Tako da je bilo veoma teško da se identifikuju ti pljačkaši, odnosno, da li su bili civili ili deo vojske ili ko su oni bili.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I vi ste to pitanje razmatrali čitavog tog vremenskog perioda nakon što ste videli pljačku, je li tako?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da nastavimo onda sa tim delom izjave. Ista stranica, 23. red: "Uvek je bilo teško pokušati da se identifikuju pljačkaši, jer su, pre svega, pljačkaši nosili, ili kada su bili u grupi, bar jedan od njih je nosio oružje, uglavnom AK-47, *kalašnjikov*, a isto tako najčešće su nosili delove uniforme, bilo vojničke pantalone ili vojničku jaknu, ili barem nešto od toga. Oni su bili mladi ljudi, tako da kad god se kaže da to mora da su bili vojnici, tu je morala da se pravi razlika. Da li su oni pripadali redovnoj vojsci ili su samo bili mladi ljudi koji su tako hodali naokolo kao vojnici koji nisu pripadali redovnoj vojnoj jedinici, već su samo bili odeveni poput njih." To je bilo vaše iskustvo i to ste se vi pitali, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi da vam skrenem pažnju na dokazni predmet Tužilaštva broj P154. I dok čekamo da se to pojavi, gospodine Marti, ovo je izveštaj o situaciji vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija od 19. septembra 1995. godine. Pogledajmo malo niže na stranici, upravo ta stranica, da: "I dalje se vidi pljačka koju vrše vojnici i civili". Pa, onda idemo četiri stranice dalje, pod B: "I Tim Šibenik javlja...", poslednja dva reda "...da je patrola videla ljude u civilu i u uniformama kako pljačkaju po selima." Ako možemo da idemo na poslednju... da ostanemo na toj stranici, malo nazad. "Tim Podkonje izvestio je 19..." ako može da se samo malo pomeri, idite do te stranice. "Tim Podkonje je javio da se procenjuje da su jednu kuću zapalile komšije koje su se vratile u područje." I poslednja stavka u ovom izveštaju o situaciji nalazi se na sledećoj stranici. I ja ću vam postaviti nekoliko pitanja u vezi sa ovim nakon što to pregledamo, gospodine Marti.

ADVOKAT KEHOE: Molim da se pomeri samo malo naniže. Negde do sredine. Tu se kaže: "Ali, preostali Srbi mogu da vide kako se preostale kuće pljačkaju. Preostali Srbi kažu da su vojnici Hrvatske vojske ranije bili u tom području i da su se ponašali korektno, tako da oni veruju da ovi uniformisani ljudi koji sada dolaze nisu pravi vojnici".

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Sudeći po tome, mislim, konfuzija je nastala zato, gospodine Marti, što ste vi imali ljude delimično odevene u uniforme koji pljačkaju. Da li je to tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Imali ste ljude koji su nosili delove uniforme i civile koji su pljačkali. Da li je to tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I neki od preostalih Srba rekli su vam da ne misle da su to bili pravi vojnici, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I mi vidimo u ...

PETER MARTI – ODGOVOR: To je tačno.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: To je, zapravo, dovelo do jedne velike konfuzije o tome ko je, u stvari, odgovoran za to i kako da se svi ti ljudi identifikuju, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da. Tako je. Međutim, to se dešavalo zato jer nije bilo nikakve organizacije koja je pokušavala da uvede barem malo reda. Ja sam već juče rekao, po mom mišljenju nije bilo tako teško smanjiti na minimalnu meru sve te pljačke tokom tih nedelja i meseci koji su prošli.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Shvatam, gospodine. Ali identifikovati sve te počinioce na osnovu svih ovih faktora je bilo veoma teško da se uradi?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A onda pored toga, zapravo, imate civile povratnike, izbeglice povratnike, zar ne? Da li je to tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I oni su došli... kako ste rekli juče, na strani 4.639, red 17: "Shvatio sam da je bilo i osvete." Neki od tih ljudi koji su se vratili došli su da se osvete zbog onog što se desilo njima, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, jer oni su nam govorili: "Gde su bile Ujedinjene nacije 1991. godine, kada smo mi bili proterani? Mi se samo vraćamo u naša mesta."

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ali kao što je navedeno na toj istoj stranici, na stranici 4.638, u 8 redu: "Naravno, kada smo, takođe pokušali da ... ali šta da radimo protiv pljačkaša? Mislim, kad smo bili na licu mesta sa našim vozilom Ujedinjenih nacija, oni su jednostavno nestali". Dakle, kada ste vi došli, ti ljudi bi otišli, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Normalno, oni su samo nestali ili čak ponekad smo stupili u kontakt s njima, ili smo razgovarali s njima, a kako sam već pomenuo juče, na primer, neko mi je rekao: Oh, samo tražim motor, a neki drugi su nam rekli, kao što sam pomenuo: gde ste bili nekoliko godina ranije?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Mislim da ste rekli da se uočavao nedostatak naređenja i nedostatak kontrole. Pogledajte ponovo svoju izjavu iz 1997. godine, P416, 8. stranica, redovi 9 i 11. Vi smatrate da je bilo nekih mogućnosti da se povrati kontrola, je li tako?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, ovo ... juče ste nam takođe rekli da je to bilo jedno dosta veliko područje, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li znate koliko je bila velika Krajina?

PETER MARTI – ODGOVOR: Pa, vrlo rano sam napravio skicu u svom dnevniku kad sam došao tamo u misiju, i ovde sam zabeležio da je područje za naš Tim Podkonje pre *Operacije Oluja* pokrivaio otprilike 50 sa 50 kilometara.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, to područje...

PETER MARTI – ODGOVOR: Ali to je bilo pre *Operacije Oluja*. Čak i nakon *Operacije Oluja*, bilo je više regiona koji su pridodati. Kao što sam pomenuo ranije, pre *Operacije Oluja*, nismo imali pristup svim mestima, i posle *Operacije Oluja* bili smo u mogućnosti da idemo svuda. Tako da je to bilo čak i mnogo veće područje nego ranije.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ali područje koje ste vi pokrivali bilo je ogromno, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A imali smo te ljude koji su se vraćali, kao i ove druge pojedince koji su pljačkali, i niste jednostavno mogli da pokrijete sva ova područja, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Nismo. To je bilo nemoguće.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, gospodine, da li znate koliko je ljudi civilna policija hrvatske Vlade imala na raspolaganju da kontroliše ovu oblast?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, ne znam.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li znate koliko je vojna policija imala ljudi na raspolaganju?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne znam koliko.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Razgovarali smo o kontrolnim punktovima, govorili ste o postavljanju kontrolnih punktova. Znate li koliko je kontrolnih punktova civilne policije i vojne policije uspostavljeno u to vreme?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ono što sam video je onaj kontrolni punkt koji sam pomenuo juče u dolini Plavno koji je samo nekoliko dana funkcionisao. Jednom sam video... nije to bio pravi punkt, to su bila dva čoveka stacionirana u Kistanju i to je sve.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, ne znate koliko je kontrolnih punktova uspostavljeno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne znam.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dobro. Hajde da porazgovaramo o kontrolnom punktu o kom ste juče govorili. Mislim na punkt koji je bio postavljen u dolini Plavno, je li tako?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, gde se dolazi ... kada se napušta dolina Plavno.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Kada je uspostavljen taj kontrolni punkt, da li je pljačka u tim zaseocima zaustavljena?

PETER MARTI – ODGOVOR: To ne mogu da potvrdim, jer nisam bio u dolini Plavno kada je taj kontrolni punkt funkcionisao.

SUDIJA ORIE: To je ono što je svedok ... Gospodin Kehoe, mogu li da vam skrenem pažnju na činjenicu da ste u poslednjih pet, šest, sedam minuta oko 70 posto pitanja samo ponavljali, čitajući šta je svedok već rekao, čitajući šta je neko drugi rekao, i postavljali ste ista pitanja na koja je već ranije dat odgovor. I naizgled, mislim, bar kako sam ja analizirao ono što radite, jeste da vi tražite određene zaključke, jer i od onih preostalih 20 ili 30 posto, rekao bih, jedna trećina se odnosi na ono što svedok ne zna, a to je sve zbog toga da se pokaže da su njegovi zaključci pogrešni.

ADVOKAT KEHOE: Nije tako, časni Sude, uz svo dužno poštovanje. Časni Sude, moramo da dobijemo neka objašnjenja njegovih zaključaka. Tokom glavnog ispitivanja, časni Sude, svedok je izneo preširoke zaključke, a ja sam samo istraživao pojašnjenje.

SUDIJA ORIE: Uzmimo, recimo, ovo poslednje, da li je video te kontrolne punktove. On je odgovorio na ta pitanja juče, rekao je da ne zna koliko su funkcionisali, jer nije bio prisutan. Nalazio se na ulazu u dolinu Plavno.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, imam još jedno pitanje vezano za ono što sam pre toga postavio kao tezu, a to je naredno pitanje koje se naslanja na ono što je izneo gospodin Waespi. Pitanje glasi: da li znate razloge zašto su oni ljudi sklonjeni sa onog konkretnog kontrolnog punkta?

SUDIJA ORIE: Jedino što vam kažem je da ste 70 do 80 posto onoga što ste tokom poslednjih pet-šest minuta radili, a ja sam proverio pažljivo, samo ponavljali ono što je već ranije bilo rečeno, čitali ste svedoku šta su drugi rekli. Ovo Pretresno veće je zainteresovano za svedočenje ovog svedoka i onoga što on zna, a ne da ponovo sluša ono što je već ranije rečeno i ono što su drugi ranije rekli. Prema tome, nemam problem ako ga pitate da li on zna razloge za to. To je slično kao kad se potroši nekoliko minuta da se pita da li treba 20 ili 25 godina u Kanadskoj vojsci da biste imali dovoljno iskustva da biste postali general, a zatim isto za pukovnika i onda ... mislim da je to ... Hajde da konačno dođemo odmah do tačke da postavljate pitanja svedoku... i nisam tražio dalje komentare. Možete da postavljate pitanja svedoku.

ADVOKAT KEHOE: U redu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, tokom ovog perioda, gospodine Marti, da li ste znali koliko je bilo hapšenja zbog pljačke i paljevina?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nisam.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: U toku vašeg svedočenja na stranici 4.639, u drugom redu, kada se govori o kontroli područja, rekli ste: "Ako se dobro sećam, video sam na karti u novinama, bilo je oko pet brigada koje su napale Krajinu. Prema tome, šta

su posle toga uradile? Zašto one nisu obezbedile više sigurnosti tamo?" Da li znate, gospodine, gde su te brigade otišle posle *Operacije Oluja*?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne znam.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li ste znali, kao vojni posmatrač Ujedinjenih nacija, da se rat nastavio protiv bosanskih Srba na granici između Hrvatske i Bosne i Hercegovine?

PETER MARTI – ODGOVOR: To sam znao.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ali niste znali da brigade...

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ali niste znali da su brigade...

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE:...koje su funkcionisale u Krajini otišle tamo. Dakle, vi ste u svom svedočenju istakli da su se mogle izneti javne izjave kako bi se prestalo sa pljačkanjem i nekim kriminalnim aktivnostima u području, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: To je bila moja procena da bi to možda moglo malo da pomogne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, vi govorite o političkim liderima te zemlje, oni su trebali da daju te izjave, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Nisam pravio razliku između političkih ili vojnih vođa ili bilo koga drugog, govorim samo o odgovornim ljudima koji su bili zaduženi za Krajinu nakon *Operacije Oluja*.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li znate, gospodine, da li su neki zvaničnici u Zagrebu javno apelovali da se zaustavi pljačkanje i spaljivanje?

PETER MARTI – ODGOVOR: Nisam znao.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Očigledno, jedan od načina da se zaustavi kriminal jeste da se istraže ova pitanja. I ja mislim da smo razgovarali o tome juče.

ADVOKAT KEHOE: To je dokazni predmet Tužilaštva broj P425, ako možemo da ga predočimo. Molim sledeću stranicu. To je predmet u vezi sa Milanom Marčetićem i Dušanom Šuicom... Dušanom Šuicom, o tome smo razgovarali juče, gospodine, i vi ste pomenuli neke od vaših komentara o ovom. Časni Sude, želim da ponudim u spis preko Odbrane dokument koji nosi oznaku 1D30-0017.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, ja još ne znam šta je to, ali ako vi znate...

ADVOKAT KEHOE: To je krivična prijava o ovom događaju.

TUŽILAC WAESPI: Nemamo prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D390.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D390 primljen je u spis.

ADVOKAT KEHOE: Ova napomena je podnesena 5. oktobra 1995. godine za ove dve osobe koje smo upravo pomenuli. I to je izveštaj MUP-a u kojem se govori o neidentifikovanom počiniocu, i u kojem su preduzeti različiti koraci u istrazi. Želeo bih da ovo ponudim u spis. Da li je već uvršteno?

SUDIJA ORIE: To je već primljeno. U isto vreme, postoji li bilo koji način da se ovo stavi na ekran tako da barem možemo letimično da to pogledamo?

ADVOKAT KEHOE: U redu, dokazni predmet Odbrane broj D390 je zapravo dokument koji nosi oznaku 1D30-0017. Čekam, časni Sude, da vi pročitate jer se vraćam nazad na drugi dokument.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pretpostavljam da niste znali za ovu krivičnu prijavu, gospodine Marti, da li je to tačno? Da li ste znali da je krivičnu prijavu podnelo Ministarstvo unutrašnjih poslova?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, ne.

ADVOKAT KEHOE: Idemo, molim vas, nazad na dokazni predmet Tužilaštva broj P425. Ako možemo da pomaknemo nagore... do reference za gospodina Martija. Molim sledeću stranicu. Jer uz ovaj dokument ide jedan prilog u kom su navedene aktivnosti HRAT-a[Human Rights Action Team-HRAT]. Možemo li još jednu stranu gore, molim.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, ovo je beleška o aktivnosti HRAT-a. Na dnu stranice, da ne čitamo, gospodine, stoji da je policija stigla na lice mesta kako bi preuzeli tela za obdukciju. I na dnu, poslednja dva reda stoji: "Nekoliko dana nakon događaja, hrvatska policija dovezla je dva seljana kako bi pomogli u identifikaciji trojice osumnjičenih koji su trenutno bili u pritvoru u Zadru."

ADVOKAT KEHOE: Molim sledeću stranicu, vrh stranice, i ako bi mogla da se uvećaju prva dva paragrafa. Tu se kaže: "Ta dva svedoka rekla su da oni nisu mogli da identifikuju zločince među onom trojicom koji su bili u pritvoru, međutim, naglasili su da čak i da su mogli da identifikuju počinioce, ne bi to uradili zbog straha od odmazde." I dalje se kaže: "Na licu mesta sreli smo četiri pripadnika antiterorističke policije iz Zadra. Jedan od njih nam je rekao da su od 30. septembra dobili instrukcije da 24 časa na dan patroliraju tim područjem. Hrvatska civilna policija takođe je dobila ista uputstva, i patrolu smo sreli u dolini." Dakle, gospodine Marti, koristeći ovo kao jedan primer, da li ste znali da je hrvatska policija na ovaj način odgovarala kada su se zločini dogodili?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, znao sam, ali samo u nekim slučajevima, ne u svim slučajevima, tako da se nadam da ne postoji samo jedna krivična prijava, mora da ih je bilo 184, jer prema našem spisku bilo su 184 mrtva tela koja smo pronašli.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ali znali ste za ovaj slučaj koji...

PETER MARTI – ODGOVOR: Ponekad... mislim, u bilo kom slučaju mi smo pokušali da stupimo u kontakt, specijalni tim Husseina Al-Alfija je pokušavao da stupi u kontakt sa vlastima da se pojasne stvari, i na primer, pokazao im je slučaj Milana Marčetića, ali bilo je prekasno, on je bio ubijen, a on je mislio da je bezbedan na osnovu papira koji je imao, kao što sam pomenuo juče.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Razumem, gospodine. Dozvolite mi da skrenem pažnju na drugi predmet koji je imao veze sa statističkim brojevima koje ste vi sastavili zajedno sa gospodinom Anttilom.

ADVOKAT KEHOE: Molim dokazni predmet Tužilaštva broj P176. I molim ako možemo da pogledamo drugu stranicu ovog dokumenta.

Ako samo pogledamo ovaj dokument kao referencu, gospodine Marti, ovo je dokument u kom se beleži broj objekata koji su potpuno uništeni i objekti koji su delimično oštećeni. A konačan broj se nalazi na poslednjoj stranici, da je 17.270 zgrada bilo potpuno ili delimično oštećeno. Moje prvo pitanje glasi, gospodine: koliko ovih objekata je bilo pogodno za stanovanje?

PETER MARTI – ODGOVOR: Mislite pogodnih za stanovanje?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da su ljudi mogli ...

PETER MARTI – ODGOVOR: Posle ...

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Tačno.

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne mogu da kažem tačan broj. Mislim, čak ako je kuća delimično oštećena, na primer, još uvek možete boraviti u njoj. Možda nije tako udobno, ali videli smo takve situacije. Na primer, u jednoj od izjava u mom dnevniku, primetio sam da smo našli jednu staricu u dolini Plavno, ali kroz njenu kuću moglo se videti. Mislim, kuća je delimično bila oštećena, ali je ona i dalje boravila u njoj.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, gledajući broj delimično oštećenih kuća koje imate u dokaznom predmetu Tužilaštva P176, vidimo da se radi o 9.207 delimično oštećenih kuća, ne možemo na osnovu toga da kažemo koliko je ovih kuća bilo pogodno za stanovanje, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne baš. Mislim da budemo precizni, morate da pogledate svaku kuću pre nego što donesete procenu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ocena da je neka kuća delimično oštećena može da potiče od toga, da je, recimo, bilo nekih tragova od pušanih metaka na prednjoj strani te

kuće, i takva kuća trebalo bi da se smatra kao delimično oštećena, zar ne? Čak i ako je pogodna za stanovanje?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, mogao bih da kažem zašto bih ja ovu kuću smatrao takvom, ali kao što vidite, ovaj spisak je zajednički rad iz različitih timova, tako da ne mogu da kažem kakav je opšti stav kako da se razmatra šteta na zgradama.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi da vam skrenem pažnju na dokazni predmet Tužilaštva broj P68. Da li ste videli ovaj dokument ranije? Slobodno ga pogledajte, to je dokument sa više stranica i u stvari, on se sastoji, da budem precizan, od 70 stranica.

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, video sam taj dokument.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ovo je kompilacija izveštaja o situaciji koju je napravio tim. Da li je to tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da. Tako je. To je sačinjeno u štabu Sektora Jug u Kninu. U štabu Sektora Jug u Kninu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li su ove informacije korišćene da se sastave ovi statistički podaci koje ste izložili u dokaznom predmetu Tužilaštva broj P176? Drugim rečima, gde se navodi broj kuća koje su spaljene, delimično oštećene, oštećene, i tako dalje?

PETER MARTI – ODGOVOR: Pa, mogao bi biti deo toga. Mislim da je spisak o kom smo ranije govorili sastavljen na osnovu različitih informacija koje smo dobijali svaki dan iz raznih timova.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pa, ako je to informacija sastavljena na osnovu izveštaja o situaciji različitih timova, šta ste onda još imali?

PETER MARTI – ODGOVOR: Šta je ko imao?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Koje ste još informacije imali kada ste sastavljali ovaj dokazni predmet Tužilaštva broj P76, sa statističkim podacima o oštećenim, delimično oštećenim ili potpuno oštećenim objektima?

PETER MARTI – ODGOVOR: Nije bilo nikakvih drugih informacija.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, sve informacije koje ste koristili za sastavljanje dokaznog predmeta Tužilaštva broj P176 trebalo bi da budu navedene u ovim izveštajima o situaciji?

PETER MARTI – ODGOVOR: Pa, moguće je da su neki od timova donosili informacije direktno u štab, ali nisam siguran da su sve informacije bile prethodno u dnevnim izveštajima o situaciji i da su informacije prikupljene samo u ovom sažetom obliku u kom se obuhvataju svi izveštaji o situaciji. Takođe, moguće je da su neki timovi donosili svoje podatke direktno u štab.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi?

TUŽILAC WAESPI: Pitanje koje je postavljeno svedoku glasilo je: "Dakle, sve informacije koje ste koristili za sastavljanje dokaznog predmeta Tužilaštva broj P176 trebalo bi da budu navedene u ovim izveštajima o situaciji?" Mislim da bi trebalo da bude jasno da li se traži od svedoka da kaže ko je sastavio informacije za dokazni predmet Tužilaštva broj P176, da li je svedok učestvovao u tome ...

ADVOKAT KEHOE: Sačekajte samo trenutak. Ovo je dodatno ispitivanje. Nemojte da Tužilaštvo navodi svedoka na pogrešan odgovor.

SUDIJA ORIE: Molim vas da ne govorite svi u isto vreme. Dozvolite mi samo ... da bih bolje shvatio svedočenje svedoka, ima smisla da se bude bolje informisan o tome kako je sastavljen dokazni predmet Tužilaštva broj P176. To će nam svakako pomoći da bolje razumemo njegove odgovore. Gospodine Waespi, možda biste mogli ovu sugestiju da uvedete na drugi način, tako da gospodin Kehoe nema utisak da ste vi već počeli sa dodatnim ispitivanjem, što, kako ja shvatam, i nije bila vaša namera. Da li možete da nam kažete malo više o tome kako je sastavljan ovaj spisak, dakle, ovaj dokazni predmet Tužilaštva broj P176 i ko ga je sastavio?

PETER MARTI: Da, časni Sude. Pokušaću. Ovaj spisak o kome govorimo sastavio je HRAT iz Knina. I kao što znamo, Kari Anttila je bio deo tima kao i ja. I najveći deo posla na kompjuteru obavio je Kari, koji je otkucio te spiskove. Ja nisam baš toliko vešt u korišćenju ovih kompjuterskih sistema, to je ... i sve te linije i tako dalje. Osnova ovih informacija bili su, s jedne strane, kao što sam već pomenuo, dnevni izveštaji o situaciji, ali ne mogu da kažem da nije bilo prikupljeno nikakvih drugih informacija ... nikakvih drugih informacija koje se tu nalaze, jer je bilo moguće da su se dobijale direktne informacije iz ostalih timova. I ja sam juče već pomenuo, kada vidite Tim Podkonje, samo se pominju ljudi koje smo pronašli a ne i kuće, kako sam već pomenuo. Jer je moj glavni fokus bio, kada sam bio u patroli, ne da brojim kuće, moj glavni fokus je uvek bio da vodim brigu o ljudima koji su još uvek bili tamo.

SUDIJA ORIE: Hvala. Molim vas, nastavite, gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li je bilo nekih ... izvinjavam se. Osim izveštaja o situaciji, koliko je vama poznato, da li je bilo neke druge formalne procedure u okviru Ujedinjenih nacija za vojne posmatrače Ujedinjenih nacija za prikupljanje ovih informacija?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nije bilo formalne procedure.

ADVOKAT KEHOE: Dozvolite mi ... Samo trenutak, časni Sude.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi da vam pokažem dokazni predmet Tužilaštva broj P65. Da li ste ikada ranije videli ovaj formular, gospodine Marti?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, video sam ga tokom pripremnog sastanka. Tokom pripremnog sastanka smo razgovarali o tome.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da li je ovo bio zvanični dokument koji je korišćen za prikupljanje informacija?

PETER MARTI – ODGOVOR: To je bio dokument koji je koristio Tim Podkonje ali je tim sam napravio taj dokument.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, ovo je dokument koji je koristio samo Tim Podkonje?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne znam da li je neki drugi tim ... ili tačnije, ne sećam se da li su ostali timovi koristili isti formular, ali mi smo to koristili samo među sobom, kako bismo lakše shvatili ono što smo morali da radimo kada smo bili u patroli.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, gledajući ovaj formular, ono što je trebalo da bude uključeno u ovom formularu, u čemu se razlikovalo od onoga što je trebalo da bude uključeno u izveštaje o situaciji?

PETER MARTI – ODGOVOR: To je sve trebalo normalno da se nalazi u izveštaju o situaciji.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, šta god da je u ovim formularima trebalo bi da bude i u izveštajima o situaciji?

PETER MARTI – ODGOVOR: Pretpostavljam da da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, kada ste sastavljali statističke podatke u dokaznom predmetu Tužilaštva broj P176 ... u stvari, dozvolite mi da to povučem za trenutak. Vi ste rekli da je to obrazac za Tim Podkonje. Kada ste stavljali svoje statističke podatke ... u dokaznom predmetu Tužilaštva broj P176 zajedno sa gospodinom Anttilom, da li ste videli desetine i desetine tih obrazaca kao što je ovaj?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne mogu da se setim da sam video na desetine i desetine tih obrazaca.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Jeste li?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nisam.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Niste? U redu.

prevodioci: Zbog prevodilaca, svedoka ljubazno molimo da govori glasnije, ako je moguće. Hvala.

SUDIJA ORIE: Čuli ste to, gospodine Marti.

PETER MARTI: Da, čuo sam.

SUDIJA ORIE: U redu. Molim vas pokušajte.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, samo pre nego što završimo sa ovom temom o definiciji o delimično oštećenim i oštećenim objektima, ako imamo situaciju, na primer,

da dođe policija i razvali vrata da bi izvršila pretres i vrata su provaljena, da li bi se to smatralo delimično oštećenim objektom?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, ne, ako su samo vrata provaljena, po našem mišljenju, to nije bio delimično oštećen objekat.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite da skrenemo pažnju na dokument koji je uveden ranije, ali vaše ime je na njemu, to je dokazni predmet Tužilaštva broj P177. Dakle, na naslovnoj stranici P177, to je dokument koji ste potpisali sa gospodinom Anttilom, iznose se veoma konkretni procenti i brojevi u drugom paragrafu, da li vidite to?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, vidim.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A, razume se, ti su brojevi tačni koliko i podaci koji su u osnovi ovih podataka, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da pogledamo sada dokazni predmet Tužilaštva broj P176... izvinjavam se, P176, oprostite. Ako pogledamo ovaj izveštaj, primetili smo juče da Tim Podkonje nije imao naveden broj objekata koji su bili u selima jer mislim da ste nam rekli da su vas zanimali ljudi a ne zgrade, je li tako?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, i ...

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: I zbog toga, naravno, nedostaju brojevi. Ali da sada idemo dalje, ako možemo, od Tima Podkonje i da pogledamo pretposlednju stranicu ovog dokumenta.

ADVOKAT KEHOE: Tražili smo brojeve Tima Otočac, mislim da je to ... još nekoliko stranica dalje. Zapravo, pet stranica dalje. Idemo na pretposlednju stranicu u ovom dokumentu. Sledeću stranicu. To bi trebalo da budu brojevi Otočca. Kada ste sastavljali ovu statistiku, gospodine Marti, da li ste primetili da su praktično svi brojevi iz Otočca deljivi sa pet, osim par brojeva tu i tamo? Kao prvo, sve ove brojke o broju oštećenih objekata potpuno i delimično, deljive su sa brojem pet. Na primer, ako pogledamo za Korenicu: 3.000 zgrada, 600 potpuno uništenih, 24 delimično uništeno. Ako pogledate pet redova naniže; Lički Osik: 2.000 zgrada, 250 uništenih, 550 delimično uništenih. Kada ste sastavljali ove statistike, da li ste dovodili u pitanje ove sakupljene brojeve?

PETER MARTI – ODGOVOR: Kao što sam već pomenuo, nisam lično sastavljao ove statistike, mislim da je to radio Kari Anttila a ne ja. Vi možda možete da pitate šta je to ... zašto su svi ti brojevi možda deljivi sa pet ili deset. Ali ja moram malo da objasnim ovu proceduru prikupljanja informacija. Nisu svi timovi imali iste precizne načine ili iste procedure. Neki timovi su se vozili kroz selo i brojali zgrade i onda su nam rekli: O, vozili smo se kroz ovo selo. Nema ljudi u ovom selu. I sećam se vrlo dobro na jednom od sastanka lidera timova na kom je bio Steinar Hjertnes da sam ja napravio intervenciju, jer sam im rekao: vidite, ne možete se samo provesti kroz selo. Morate da se zaustavite. Morate da zaustavite auto, morate da se smirite, morate da izađete iz kola i morate da obidete oko zgrade, jer kada dolazite vozilima u sela, prva reakcija ljudi koji tamo i dalje

žive je da se sakriju jer nisu znali ko dolazi, tako da su se krili. Tako da biste pronašli ljude morate da izađete iz automobila, ali nisu svi timovi sledili isti postupak koji sam ja sledio sa svojim timom, tako da je moguće da su oni prosto shvatili brojeve a ne ... mora da je tako ... ili ne bi moglo da bude vrlo precizno ali čak ne mogu ni da zamislim kako možete da prebrojite kuće u selu ako se samo provezete, jer ako želite da to uradite savršeno precizno, potrebno je najmanje pola dana za svako selo i da to uradite na pravilan način, i ne samo da prebrojite, već i da procenite u kakvom su stanju objekti, da li su oštećeni, da li su delimično oštećeni ili neoštećeni.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dajte da pređemo na drugu stranicu ovog dokumenta. Ostaćemo kod Tima Otočac, ali da pogledamo drugu stranicu, reč je o Timu Zadar-Benkovac. Mislim da je to još uvek ista stranica. Možemo li da pređemo na sledeću stranicu. Ako pogledamo brojeve iz Zadarsko-benkovačkog tima, praktično svi osim jednog su deljivi sa pet. Dakle, sami ovi brojevi nisu bili precizni ... to nisu bili precizni brojevi, je li tako?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Kada ste prolazili kroz ove brojeve, niste uzimali u obzir činjenicu da su, na primer, Rodaljice, kao što možete da vidite imale 701 kuću, 118 je delimično oštećeno, 230 je u potpunosti oštećeno, niste uzeli u obzir činjenicu da je to bilo hrvatsko selo?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne znam. Nisam...

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, ovaj konkretni dokaz, ove stavke u dokazu, vi ste radili ovo sa Akcionim timovima za ljudska prava. Da li je to tačno? **PETER**

MARTI – ODGOVOR: Da, kad sam bio imenovan na mesto višeg oficira za vezu, da ovo je Akcioni tim za ljudska prava, HRAT.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A osoba koja je bila na licu mesta u to vreme bila je osoba po imenu Edward Flynn, Edward J. Flynn. Da li ga se sećate?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne sećam se Flynna.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pogledaćemo septembar mesec, odnosno konkretno njegovo svedočenje od 11. aprila 2008. godine. Postavljeno mu je pitanje na stranici 313: "Da li su se vojni posmatrači Ujedinjenih nacija ikada pojavljivali na večernjim sastancima HRAT-a i rekli vam da su izbrojali, hajde da kažemo, oko 11.000 spaljenih kuća?" Odgovor: "Ne, ne po mom sećanju." Pitanje: "To je broj koga biste se vi setili, zar ne?" Odgovor: "Mislim da bih." Pitanje: "Da li su ikada došli i rekli da je spaljeno 16.000 kuća?" Odgovor: "Znam da su vojni posmatrači Ujedinjenih nacija vršili pregled i da su brojke bile visoke. Ali kao što sam već rekao, kada iznosim svoju ličnu procenu, trudim se da budem u tim procenama suzdržan. Ne sećam se bilo kakve rasprave u vezi sa ovakvim brojkama kada sam ja bio prisutan. Ne sećam se takvih brojki." Pitanje: "Pa, da porazgovaramo onda o čemu ste razgovarali na sastancima HRAT-a na kojim su prisustvovali vojni posmatrači Ujedinjenih nacija, i ako su ipak izbrojali 11.000 uništenih kuća, da li bi to bilo nešto o čemu biste razgovarali na večernjim sastancima HRAT-a?"

Odgovor: "Da." Pitanje: "Dakle, vi nam kažete da tokom vremena dok ste vi bili tamo, pretpostavljam, 16. septembra, vojni posmatrači Ujedinjenih nacija na sastancima nisu rekli da su izbrojali 11.000 spaljenih kuća?" Odgovor: "Jedino se sećam i izveštavao sam o tome šta smo videli nekog određenog dana. Ne sećam se da smo razgovarali o podacima koje ste vi izneli." Možete li da mi objasnite, gospodine, zašto bi se ovakva vrsta informacija sa ovakvim brojkama razmatrala ili... dozvolite da povučem ovo... zašto se ne bi o ovakvoj informaciji raspravljalo sa osobom koja je bila zadužena za HRAT? Da li to znate?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ja ne mogu da vam objasnim šta je gospodin Flynn govorio, jer ga ne poznajem. Nisam se nikada sreo s njim. Ali sam prisustvovao na nekoliko takvih sastanaka sa gospodinom Husseinom Al-Alfijem, zajedno sa UNHCR-om i Crvenim krstom, i to su bili različiti sastanci. Ali ne znam tog gospodina Flynnna.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, ne možete da objasnite zašto on misli ...

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: ... da su vaše brojke bile visoke?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi da vam skrenem pažnju na dokazni predmet Tužilaštva broj P169.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, pretpostavljam da ste hteli da pitate svedoka da li on može da objasni zašto je gospodin Flynn mislio da su brojevi...

ADVOKAT KEHOE: Da.

SUDIJA ORIE: ...da su brojevi bili visoki. U tome je razlika.

ADVOKAT KEHOE: Izvinjavam se.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE: Molim da se predoči dokazni predmet Tužilaštva broj P169. Ovo je izveštaj o situaciji od 20. oktobra 1995. godine, i ako možemo da okrenemo tri stranice.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Želim da vas pitam da li su... na dnu te stranice pominje se pod naslovom "Drugi značajani incidenti."

ADVOKAT KEHOE: Ako možemo samo malo da uvećamo. Dakle, ovo je citat iz novine *Slobodna Dalmacija*, uzgred budi rečeno; ovo je izveštaj o situaciji vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija. Pominje se članak iz *Slobodne Dalmacije* u kom se citira general Čermak u vezi sa spaljenim i uništenim kućama: "Ambasadori su nam rekli da je te informacije objavio UNCRO, o 22.000 spaljenih i uništenih kuća u bivšem Sektoru

Jug; drugim rečima, procena o 70 posto svih objekata u tom području je potpuno netačna. Prema našim izveštajima postoji broj od 2.000 do 3.000 kuća, a ne 22.000, kaže general Čermak." Dakle, gospodine Marti, kada je reč o statističkim analizama i drugim problemima u vezi vaše statistike, broj koji iznosi general Čermak u svojoj proceni je preciznija procena stvarne štete na kućama u bivšem Sektoru Jug, zar ne ?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne mogu da kažem, jer ja ne znam na osnovu čega je general Čermak dao svoju procenu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dozvolite mi da vam postavim pitanje o poslednjoj oblasti, gospodine, koja ima veze sa pitanjem slobode kretanja. U vašoj izjavi iz 1997. godine na 4. stranici, redovi od 25 do 27, kaže se: "Jednog dana potpukovnik Steinar Hjertnes, komandant, norveški potpukovnik, bio je načelnik sektora, rekao nam je da se obustavi posmatranje vojnih pokreta i da se koncentrišemo na događaje iz humanitarne oblasti. Da li vidite to, gospodine?"

PETER MARTI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Sada, u stvarnosti, vi i drugi vojni posmatrači Ujedinjenih nacija nastavili ste da pratite i izveštavate o vojnim pokretima, zar ne? Da?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, to nije tačno, jer posle *Operacije Oluja*, mislim da je naš glavni zadatak koji smo ranije imali, nas, vojnih posmatrača, bio završen. Nije više bilo zone Ujedinjenih nacija... nije bilo zaštićene zone Ujedinjenih nacija, tako da glavni zadatak da nadgledamo prekid vatre između ove dve strane je prestao. Ali, i dalje, ako bismo videli neke vojne pokrete Hrvatske vojske, to bismo zabeležili. Ali kasnije nam je Steinar rekao: stanite, to više nije naš posao, ne moramo da pratimo šta radi Hrvatska vojska jer se situacija promenila.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da, ali vojni posmatrači Ujedinjenih nacija nastavili su to da rade sve do oktobra, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Do...

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Nastavili su da izveštavaju o vojnim pokretima Hrvatske vojske, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, neki jesu... to je bila normalna procedura, kad god vidite neku vojnu aktivnost, to zabeležite.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A to je bilo izvan njihovog mandata, zar ne, kad je reč o tome šta su oni, zapravo, trebali da rade?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, jer je mandat bio utvrđen ranije... za situaciju kakva je bila pre *Operacije Oluja*.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Recite mi sada nešto o *Operaciji Crna vrana*?

PETER MARTI – ODGOVOR: Crna šta?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Da.

PETER MARTI – ODGOVOR: *Crna ptica.*

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: *Crna ptica, Crna vrana*, mogu da vam pokažem, 30. septembar 1995. godine u vašem dnevniku. *Crna vrana* ili *Crna ptica* je bila operacija u kojoj su svi vojni posmatrači Ujedinjenih nacija dobili zadatak da odu u Bosnu i Hercegovinu i izveštavaju o vojnim pokretima i vojnim položajima Hrvatske vojske, je li tako?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da. Tako je.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Znači, otišli su u područje koje je bilo u suprotnosti sa mandatom koji se odnosio na Republiku Hrvatsku, kako bi prikupili informacije o vojnim snagama Ujedinjenih nacija... izvinjavam se, o vojnim snagama Hrvatske vojske, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne znam kakvu su vrstu mandata imale Ujedinjene nacije nakon *Operacije Oluja* u vezi sa Hrvatskom vojskom.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Onda da pogledamo to, jer se to nalazi u dokaznom predmetu Tužilaštva broj P28, sporazum Akashi-Šarinić.

ADVOKAT KEHOE: Molim da se prikaže na ekranu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Možete to da pogledate.

SUDIJA ORIE: Da li postoji potreba... da li je svrha da vidimo da li svedok smatra da je to u suprotnosti sa mandatom ili ne, ili pre svega, da li je svrha da saznamo šta se zapravo dogodilo?

ADVOKAT KEHOE: Da, časni Sude. Obe stvari.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KEHOE: Molim da se poveća dno i da idemo na sledeću stranicu, paragrafi 4 i 5, gde se navodi šta je trebalo da rade Ujedinjene nacije ili šta nije trebalo da rade.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine Marti, da li vam je poznat ovaj sporazum?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nije.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Zašto ne bismo jednostavno... molim da se okrene sledeća stranicu. Paragrafi 4 i 5, ako možemo da pročitamo... molim vas, pročitajte to sami. Da li vidite to, gospodine?

PETER MARTI – ODGOVOR: Pročitao sam.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Znači, kada ste vi u vašoj izjavi 1997. godine, P416, na 4. stranici rekli da je Steinar Hjertnes rekao da se mandat promenio i da ste morali da

prekinete sa posmatranjem vojnih pokreta, već da se koncentrišete na dešavanja u humanitarnoj oblasti, to je, zapravo, zasnovano na ovom sporazumu, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: U redu.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Dakle, *Crna vrana* ili *Crna ptica* je naređena 30. septembra 1995. godine. Ko je izdao naređenje?

PETER MARTI – ODGOVOR: Steinar. Mislim, ne znam... žao mi je. Ne znam da li je on dobio negde neko drugo naređenje, ali on je naredio vojnim posmatračima Ujedinjenih nacija da sprovede ove patrole.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Vi ste, gospodine, znali da vojni posmatrači Ujedinjenih nacija iz Sektora Jug nisu trebali da budu u Bosni, da tamo patroliraju, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, jer nisam znao ništa o novom sporazumu. Razlog zbog koga nam je rečeno da idemo u te patrole je zato što smo još uvek imali ograničenje kretanja... nikad nismo bili u stanju da se provedemo kroz Strmicu, mislim na drugu stranu u pravcu juga, Drniša, i tako dalje, Maljkova. Inače smo mogli da idemo bilo gde. Jedini put koji je za nas bio zatvoren nakon *Operacije Oluja* je ovaj put posle Strmice.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine, ovo nadgledanje aktivnosti Hrvatske vojske u Bosni i Hercegovini predstavljalo je promenu u vašem mandatu... izvinite, bilo je suprotno od onoga što vam je Steinar rekao – da bi sada trebalo da budete uključeni u humanitarne napore. Da li je to tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, zadatak koji smo dobili u *Operaciji Plava ptica* nije bio da pratimo bilo kakve vojne aktivnosti na drugoj strani, nego da saznamo što se dešava na humanitarnom planu, jer smo znali da se tamo takođe vode borbe i tako dalje, a naš zadatak je bio da pratimo da li i dalje ima nekih ljudi koji su ostali, kao što su ostali i ljudi u Krajini, možda neki ljudi koji su želeli da pobegnu ali nisu mogli da pobegnu. I sećam se vrlo dobro da sam bio u patroli u *Operaciji Plava ptica* zajedno sa Bertilom Svendsenom. A te patrole se sećam veoma dobro zbog dve stvari. Prvo, jedina osoba koju smo našli živu u tom području bila je jedna starica u zaseoku, i ova žena je bila u veoma lošem stanju. I druga stvar zbog koje se dobro sećam ove patrole je to što smo na povratku Bertil i ja shvatili da se vozimo kroz minsko polje. Dakle, zadatak koji smo dobili od Steinara nije bio da pratimo pokrete Hrvatske vojske, nego je trebalo da steknemo sliku o humanitarnoj situaciji u tim selima.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Gospodine Marti, da li možete da mi objasnite zašto se ova takozvana *Operacija Crna Ptica* ili *Crna Vrana*, ne spominje ni u jednom izveštaju o situaciji koje su napisali vojni posmatrači Ujedinjenih nacija u tim vremenskom periodu?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, ali to je pomenuto u mom dnevniku.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Ali vaš dnevnik niste slali u Zagreb, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Pre *Operacije Oluja* vi ste imali ovlašćenja da patrolirate u Bosni i Hercegovini, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Pre *Operacije Oluja*?

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Zar niste?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, mandat je bio vrlo jasan – unutar zaštićene zone.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A kada ste išli u Bosnu i Hercegovinu za *Operaciju Crna vrana* ili *Operaciju Crna ptica*, da li ste za to dobili odobrenje od Republike Bosne i Hercegovine?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, mislim, nisam dobio bilo šta kao vojni posmatrač Ujedinjenih nacija za patroliranje, nismo dobili bilo kakve dozvole. Ja sam samo dobio zadatak od Steinara da odem i obiđem neka konkretna mesta, mislim, naše naređenje je bilo vrlo jasno gde smo morali da se odvezemo, kojim putem i tako dalje, što moramo da nadgledamo i kada treba da se vratimo.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: A vi ne znate da li je bilo ko drugi dobio odobrenje od Republike Bosne i Hercegovine, zar ne?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, ne znam.

ADVOKAT KEHOE: Samo trenutak, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kehoe, ovo oko datuma. Vidim da Pretresno veće ne zna za bilo kakvu *Crna vrana*, *Plavu pticu* ili *Crnu pticu*, ali očigledno, to je počelo 30. septembra.

ADVOKAT KEHOE: Tako je.

PETER MARTI: Operacija se zvala *Crna ptica*.

SUDIJA ORIE: Ali koristili ste, takođe, i naziv *Plava ptica*?

ADVOKAT KEHOE: Ptica je bila tamne boje.

SUDIJA ORIE: Optužnica ide do 30. septembra... mislim da ste nam već skrenuli pažnju na to, tako da je očigledno da se nešto desilo i mislite da nije u njihovom mandatu. Kako je to relevantno...

ADVOKAT KEHOE: Ovde smo videli ogromnu količinu dokaza koji su obelodanjeni ovde u sudnici a tiču se ograničenja kretanja. Mi smo imali veliki broj svedoka koji su došli u sudnicu i rekli su: nismo mogli da idemo na ovo mesto ili nismo mogli da idemo na to mesto, sve do avgusta i septembra, pa čak i u oktobru, i zaključak koji se iz toga izvlači bio je da je razlog zbog čega je Hrvatska vojska ili Republika Hrvatska sprečavala takva kretanja taj - da se događalo nešto loše. Pa, na to može da se odgovori na dva načina. Broj jedan, bilo je vojnih operacija, vojne operacije su se nastavile i jasno je da

Hrvatska vojska nije želela da za to Ujedinjene nacije znaju; i pod dva, bilo je aktivnosti kao što je ova, kad su oni išli u područja u koja nije trebalo da idu i izveštavaju o pokretima Hrvatske vojske što je bilo u suprotnosti sa njihovim mandatom. Zašto je to sada važno za nas? Moramo da se vratimo i da pogledamo sve informacije koje su Ujedinjene nacije prenele Vojsci Republike Srpske Krajine, odnosno koje je Vojska Republike Srpske Krajine tajno primila tokom *Operacije Oluja*. Prema tome, ograničenja kretanja koja su uvedena jednostavno odražavaju zabrinutost Hrvatske vojske i Republike Hrvatske u vezi sa aktivnostima vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija koji su putovali naokolo.

SUDIJA ORIE: U redu. Sada vidim u čemu smatrate da je relevantnost vaših pitanja. Gospodine Kehoe, da li možete da nam kažete koliko će vam još vremena trebati?

ADVOKAT KEHOE: Ako biste mi dali samo jednu... samo pet sekundi, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Još samo pet sekundi za pitanja?

(Odbrana se savetuje)

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, znam da će vam biti veoma drago da čujete ovo, ali ja nemam više pitanja.

SUDIJA ORIE: Pa... ne raduje me to nešto posebno.

ADVOKAT KEHOE: Uopšteno, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Onda, gospodine Mikuličiću, vi ste sledeći, ali zar ne bi bilo bolje da napravimo pauzu malo ranije, a zatim da nastavimo u 12.35 časova. Čak je i gospodin Kehoe uspeo da ostane u okviru svoje procene vremena, pa ako vi možete da završite za 55 minuta, pokušajte da završite za 50 minuta, i onda bi za vas, gospodine Waespi, ostalo 15 minuta. Da li će vam to biti dovoljno?

TUŽILAC WAESPI: Mislim da hoće.

SUDIJA ORIE: U redu. Onda ćemo sada da napravimo pauzu i nastavice ćemo tačno u 12.35 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Marti, sada će vas unakrsno ispitivati gospodin Mikuličić. On je zastupnik gospodina Markača. Molim vas, nastavite, gospodine Mikuličiću.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala, časni Sude.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT MIKULIČIĆ

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dobar dan, gospodine Marti. Ja se zovem Goran Mikuličić i u ovom postupku zastupam gospodina Markača. Postaviću vam nekoliko pitanja, premda je moj uvaženi kolega već određena pitanja sa vama pokrenuo, tako da ja neću duplirati. Bio bih vam zahvalan na vašim odgovorima po najboljem sjećanju koje imate nakon toliko godina od tih događaja. Gospodine Marti, prema vašoj izjavi, vi ste 12. lipnja 1995. godine došli u Zagreb i tada ste imali jedan tjedan treninga za potrebe UNMO promatrača na području takozvane Republike Srpske Krajine. Možete li nam reći ukratko u čemu se sastojao taj trening?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, gospodine. Prvo moram da unesem jednu ispravku. Nisam stigao 12. jula, već 12. juna 1995. godine u Zagreb, dakle, 12. juna 1995. godine. Prošao sam obuku kao vojni posmatrač Ujedinjenih nacija. Prvo sam prošao tronedeljnu obuku u Švajcarskoj. Švajcarska organizuje svake godine tronedeljni trening za inostrane oficire iz različitih zemalja, i to je obuka za vojnog posmatrača, i takođe smo imali nedelju dana obuku u Zagrebu. A to znači da svaki vojni posmatrač Ujedinjenih nacija koji je dolazio u misiju u Zagreb, morao je da prođe neke specifične stvari, na primer, najvažnije za sve nas je da se ima vozačka dozvola, kao vojni posmatrači Ujedinjenih nacija, ali bilo je par treninga kako se upravlja vozilom, kako da popravite vozilo, kako da sprovedete analizu kratera, kako... tu su i neki medicinski treninzi, ali u poređenju sa tronedeljnom obukom koju sam imao prethodno u Švajcarskoj, u proleće 1994. godine, ova obuka je, po mom mišljenju, kako vi kažete, samo jedna vrsta osveženja.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Razumem. Da li ste u sklopu tog treninga dobili takođe određene podatke o povjesnoj i političkoj situaciji na terenu u koji ste upućeni?

PETER MARTI – ODGOVOR: Informacije koje smo dobili o političkoj situaciji bile su vrlo ograničene. Saznali smo kakva je situacija bila u tom trenutku i rečeno nam je da svako jutro prisustvujemo brifingu u štabu vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija u Zagrebu. Ali i taj brifing je, naravno, bio koncentrisan na situaciju kakva je bila u to vreme. Tako da o istorijskoj situaciji nismo dobili mnogo informacija.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Možete li se složiti sa mnom da ste, zapravo, vi na neki način, u navodnicima, učili u hodu o tim pitanjima?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne razumem vaše pitanje. Mislite, učili smo dok smo radili, ili šta je tačno vaše pitanje?

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Postavit ću vam drugačije pitanje. U obavljanju vaših zadataka na dnevnoj bazi, vi ste se, zapravo, upoznivali sa političkim stanjem i situacijom na području koje ste trebali promatrati. Da li je to tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: To je tačno. Ali kada je reč o političkoj situaciji i kakva je ona bila na terenu, mi o tome nismo mnogo raspravljali. Jednostavno smo znali

da moramo da idemo u Sektor Jug i znali smo da će oni koji su sretnici dobiti raspored na hrvatskoj strani, a oni koji budu imali manje sreće dobiće raspored na srpskoj strani. I onda smo pokušavali da obavljamo svoje zadatke što je moguće bolje.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dakle, 19. lipnja, a to je šesti mjesec, došli ste u Knin kao šef ekipe Podkonje, 7CW. Recite nam koliko ste vozila imali u ekipi i koliko je ljudi brojala vaša ekipa?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, to nije tačno. Ja sam stigao 19. juna u Knin ali tada nisam bio vođa, tada sam bio samo član. Tada sam još bio novajlija u timu. U to vreme, imali smo dva vozila za tim i zbog bezbednosnih pitanja, svako veče, morali smo da parkiramo jedno od naših vozila u Ujedinjenim nacijama... u štabu sektora u Kninu, jer smo u garaži u Podkonju, u mestu gde je bio smešten tim, imali mesta samo za jedno vozilo.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Teritorij koji ste pokrivali bio je prilično velik. To je bilo od Knina do Otrića, pa onda od Knina do granice Bosne i Hercegovine, i na drugu stranu, od Knina do Kistanja. Da li ste sa vašim vozilima i brojem ljudi mogli cjelovito i potpuno pokriti taj teritorij u odnosu na vaše dnevne zadatke?

PETER MARTI – ODGOVOR: Naravno, to je bio jako zahtevan posao. Čak i kad smo imali dve patrole ceo dan na terenu, nismo mogli puno da pokrijemo. Jer, recimo, kada vršite patrolu od Knina do Otrića, to je zadatak za pola dana. A isto se dešava kada putujete od Knina do Drniša i natrag, sa svim kontrolnim punktovima koji su bili na putu, i tako dalje, i svim merama bezbednosti koje smo morali da ispunimo - to je bio prilično težak zadatak da se pravilno prati celo to područje. Dakle, šta god da smo pratili u to vreme, to je samo delimično praćenje, nismo mogli da pokrивamo celokupnu situaciju sve vreme.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Nakon što je u akciji *Oluja* hrvatska vlast ponovno uspostavljena na teritoriju takozvane Republike Srpske Krajine, rekli ste nam, vaš se mandat, zapravo, promjenio. Da li ste u tom smislu dobili nekakav službeni naputak koji bi regulirao promjenu mandata UN promatrača? U tom kontekstu mislim na pismeno očitovanje o promjeni mandata?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne. Kao što sam već ranije pomenuo, barem kad je reč o meni, nisam dobio nikakve instrukcije napismeno u vezi s tim da se naš mandat promenio u odnosu na ono što smo imali ranije.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: U odnosu na promjenu mandata koja je usljedila, jeste li dobili neki dodatni trening u odnosu na ono što ćete ubuduće činiti nakon promjene mandata na tom području?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nismo prošli nikakvu obuku, jer nije bilo ni vremena za to. Situacija se promenila nakon *Operacije Oluja* i problem je bio u tome što je bilo ljudi na terenu koji više nisu bili sigurni. Vreme je isticalo i moralo se nešto uraditi za te ljude.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Jeste li imali priliku, gospodine Marti, upoznati se sa organizacijom i strukturom Hrvatske vojske, civilne policije i uopće funkcioniranja hrvatske vlasti na tom teritoriju koji je nedavno oslobođen?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nisam imao priliku za to. Jedino što sam imao je bio povremeni kontakt sa nekim od predstavnika hrvatskih vlasti u Kninu. A neki od tih kontakata bili su prilično teški. Daću vam jedan primer. Bilo je jedno groblje u blizini Knina i mi smo primetili da je tu bilo novih svežih grobova i na tim grobovima su bili krstovi ali nije bilo imena, već je samo pisalo NN i brojevi, različiti brojevi. Mislim, nisu to bili brojevi u nizu, na primer, 1, 2, 3, 4. Na primer, imali ste broj 609 a zatim 704 i tako dalje. I kada sam bio u timu sa gospodinom Al-Alfijem, pokušali smo da saznamo ko je sahranjen na tom groblju. Mi smo mislili ako postoje ti krstovi sa različitim brojevima, takođe mora da postoji negde spisak sa tim različitim brojevima. I trebali su nam dani i nedelje da shvatimo ko je bio odgovoran za ove grobnice, ko je imao spisak ovih leševa koji su sahranjeni ovde. Tako da tokom vremena koje sam proveo u Kninu, radeći sa Akcionim timom za ljudska prava, nisam bio u mogućnosti da saznam ko je sahranjen tamo. Ne znam, možda je kasnije Husseina Al Alfi ili njegov... neko drugi konačno uspeo da sazna ko je tamo bio sahranjen. Dakle, ovo je primer, kojim samo želim da vam pokažem kako je bilo teško pronaći nekoga u Kninu ko je bio odgovoran, ko je bio voljan da nam pomogne.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Da li ste, vezano uz ova pitanja, bili upoznati sa organizacijom i funkcioniranjem Civilne zaštite?

PETER MARTI – ODGOVOR: Sećam se jednog dana, u odnosu na ovaj slučaj koji sam pomenuo, da sam imao kontakt sa takozvanom jedinicom Civilne zaštite, ali čak su nam i oni rekli: ne možemo da vam pomognemo, morate da se obratite drugoj organizaciji, drugom odeljenju, za koje mislim da se nalazilo u Zadru.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Marti, da li vam je poznata uloga Specijalne policije u akciji *Oluja* i nakon akcije *Oluja*?

PETER MARTI – ODGOVOR: Nije.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Jeste li ikada imali priliku razgovarati sa nekim pripadnikom Specijalne policije?

PETER MARTI – ODGOVOR: Mislim da je jedini kontakt koji sam imao sa specijanom policijom bio u ovom slučaju u Podinarju kada je nekoliko Srba želelo da se vrati iz šume, i želeli su da se predaju hrvatskim vlastima, i mislim da je to bio jedini kontakt. U to vreme bio sam u timu, i prvog dana kada smo hteli da odemo u Podinarje nismo mogli da odemo jer mislim da je tamo bila... ono što vi zovete specijalnom policijom koja je izvodila neku operaciju u blizini područja Podinarja, i sledeći put mislim da smo imali neke manje kontakte sa njima, ali to je bilo samo jedanput.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Hvala vam na ovom odgovoru. Još ćemo se malo vratiti kasnije na tu temu. Da vas pitam, gospodine Marti, spomenuli ste da ste na dan početka *Operacije Oluja* navečer bili kod obitelji susjeda gdje ste stanovali i da je u jednom trenutku nastala panika. I objasnili ste nam kako je se to dogodilo. Moje pitanje

je da li ste bili svjesni toga kako mediji u Kninu obavještavaju i informiraju javnost? Da li ste mogli pratiti sadržaj i rad krajinskih medija?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nisam bio u mogućnosti to da radim. Jedina stvar koju sam primetio jeste da je radio bio isključen jer nismo imali baterija, tako da smo manje-više bili odsečeni od bilo kakvih informacija u ovom zaseoku Podkonje.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Je li vam poznato da je netko u sastavu UN-ovih promatrača imao obvezu, odnosno zadatak pratiti rad krajinskih medija i u tom smislu davati određenu analizu, podatke ili slično?

PETER MARTI – ODGOVOR: U redovima vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija? Ne znam. Nikad nisam čuo za to.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Ispričali ste nam u vašem ranijem svjedočenju, gospodine Marti, kako ste osigurali gorivo za automobile vaših susjeda. Dozvolite mi da vam pročitam jedan dio vašeg iskaza, a to je dokazni predmet P415, dakle, vaš iskaz iz 1996. godine gdje ste kazali, to je paragraf 3, na stranici 1, tri reda prije kraja paragrafa. Ja ću citirati vašu izjavu: "Rekao sam ćerki da mogu nabaviti gorivo u bazi Ujedinjenih nacija u Kninu ali nam moraju pomoći da se vratimo. Ukoliko s nama budu Srbi, srpski vojnici nas neće dirati." Možete li mi objasniti zbog čega ste trebali zaštitu da vas Srbi u tom trenutku ne diraju, dakle da vas na neki način ne sprječavaju? O čemu se tu radi?

PETER MARTI – ODGOVOR: Morate da zamislite situaciju te večeri. Nas su manje-više držali ti seljani. Već sam ranije pomenuo da su ujutro Ujedinjene nacije poslale oklopni transporter da pokupi sve pripadnike Ujedinjenih nacija koji su bili u i oko Knina. Ali kada je taj oklopni transporter koji su vozili jordanski vojnici stigao blizu našeg sela, seljani im nisu dozvolili da prođe. Ti ljudi iz sela su rekli: "Morate ostati ovde. Morate nas zaštititi kao predstavnici Ujedinjenih nacija." Tako da se transporter vratio. Ali kada je u večernjim satima izbila panika i Biljana zatražila od nas gorivo i ja sam joj rekao... i ona je vikala: "Ujedinjene nacije nam ne pomažu." I ja sam razgovarao sa vođom tima, sa zamenikom vođe tima, jer je vođa tima bio na odsustvu, zamenik vođe tima bio je Feliks Anglada iz Španije, i razgovarao sam sa njim. Rekao sam mu da moramo na neki način da dođemo u sklonište. Mislim, bezbednost je bila i za nas takođe važna. Tako sam napravio dogovor sa Biljanom, podržao me je kolega Pavel Komper iz Češke Republike, i rekao sam Biljani: Gledaj, mi ovde nemamo goriva jer je naš automobil marke *Toyota Land Cruiser* i ovaj automobil koristi dizel gorivo, tako da nemamo ovde goriva za vaš automobil. Ja ću da se potrudim da nabavim gorivo za vas, ali sa druge strane, vi morate da garantujete da mi, odnosno tim vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija sigurno stigne u bazu Ujedinjenih nacija u Kninu. Tako smo se Pavel i ona i njen brat i ja odvezli u privatnom automobilu iz Podkonja u Knin... do tog vremena put je već bio pun izbeglica i tako dalje, poljoprivrednih kamiona, i tako dalje, nije bilo tako lako da se kroz tu gužvu probijemo, ali kad smo stigli na kapiju, onda je Biljanin brat rekao: "Evo, sad ste vi na sigurnom, ali možda nećete ni da se vratite, jer sada ste u bazi". A onda im je Pavel rekao da će sačekati ispred dok se ja ne vratim sa gorivom. Ušao sam u bazu i naravno nije bio problem da dobijem dva kanistera goriva. Vratili smo se nazad kroz celu ovu gužvu, i sada ... sada sam znao da je to ključna tačka situacije, jer smo mi ispunili naš deo dogovora, i sada je red da Biljana ispuni svoj ... svoj deo

dogovora. A mi smo još uvek ... imali smo jedan automobil marke *Toyota Land Cruiser*, tako da smo spakovali što smo više mogli stvari u ovaj automobil, a bilo nas je petorica vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija u to vreme, i odvezli smo se nazad. Ali da bismo se odvezli nazad vozilom Ujedinjenih nacija kroz tu gužvu, morali smo da imamo zaštitu i zaštita je bila automobil Biljanine porodice ispred nas, zatim Biljana je sedela na mojim kolenima u našem vozilu a iza nas je pratio drugi automobil Biljanine porodice. I tokom te cele vožnje od Podkonja do štaba u Kninu, mislim da nije bilo daleko, oko 2 kilometara, ljudi su udarali naš auto, vikali su i ja sam bio sasvim siguran da bez Biljane u našem automobilu i njene porodice ispred i iza našeg automobila, mi nikada ne bismo imali šansu da se probijemo bezbedno kroz ovu gužvu i stignemo u štab Ujedinjenih nacija.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Hvala vam, gospodine Marti, na ovom iscrpnom odgovoru. Ali, uz dužno poštovanje, niste odgovorili na moje pitanje. Moje pitanje je bilo: zbog čega ste mislili da tako dugo dok su sa vama Srbi, da vas srpski vojnici neće dirati? Zašto ste mislili da postoji opasnost od srpskih vojnika u odnosu na UN vozilo i vas kao promatrače?

SUDIJA ORIE: Gospodine Mikuličiću, kada ste rekli svedoku nije odgovorio na vaše pitanje, poslednji deo vašeg pitanja je bio: "O čemu se tu radi?" Pitao sam se zašto ne bih zaustavio svedoka u pola odgovora, pošto nisam... nisam mogao ni da pretpostavim da ćete biti zainteresovani za sve ove vrste detalja. Molim vas preduzmite... intervenišite kada bude potrebno i ne čekajte da se ispuni jedna stranica transkripta a onda kažete svedoku da nije odgovorio na vaše pitanje, mada je, u stvari, u određenoj meri to i uradio. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala, časni Sude, sljediću vaša uputstva.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dakle, gospodine Marti, da ponovim pitanje. Ja sam referirao zbog čega ste istaknuli da je postojao određeni strah da bi vas srpski vojnici mogli napasti, a referiram na vašu izjavu iz 1996. godine? Dakle, govorimo o srpskim vojnicima.

PETER MARTI – ODGOVOR: Hteo sam da kažem da je situacija bila vrlo zbunjujuća, i pošto smo imali nekog iskustva ranije, bilo je ... mislim i kada situacija nije bila tako napeta kao te večeri... bile su otmice raznih vozila, tako da kada ste u takvoj situaciji i kad svi pokušavaju da pobjegnu, mislim da je to moglo vrlo... moglo je vrlo lako da se desi da pokušaju da ukradu naš automobil koji smo još uvek imali, a onda bismo bili u Podkonju bez bilo kakvog vozila. Znači, zajedno sa tim srpskim porodicama u to vreme to je bila samo mera bezbednosti.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Da li to znači da je navečer, 4. osmog, kada ste išli u Knin po gorivo i vraćali se natrag, između Podkonja i Knina, na tom teritoriju bilo srpske vojske?

PETER MARTI – ODGOVOR: Nisam video nijednog konkretnog pripadnika vojske, jer bila je gužva na putu i nisam imao vremena da razgledam. Bio sam koncentrisan samo na ono što je bilo ispred našeg vozila.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Da pređemo na jednu drugu temu. Bilo je dosta riječi u vašem prethodnom svjedočenju o pljačkanju koje je usljedilo ... o slučajevima pljačkanja koji su sljedili nakon *Operacije Oluja*. Vi ste na nekoliko mjesta referirali o tome i sad samo da mi odgovorite na par pitanja. U vašoj izjavi a pri tom mislim na vašu izjavu iz 1997. godine, to je dokaz P416, strana 4, red 11 pa do 15, spomenuli ste da su na tom području pljačkale i lutajuće bande, da su mnogi od njih nosili uniforme i da su uvijek bili naoružani. Da li možete nešto malo više reći o tome – lutajuće bande i što ste pod tim podrazumjevali?

PETER MARTI – ODGOVOR: Videli smo ... kao što sam ranije pomenuo, videli smo grupe ... grupe mladih ljudi koji su tamarali uokolo, i ljudi su ih se plašili. I kao što sam ranije pomenuo, nije bilo lako reći da li su bili pripadnici vojske ili su bili civili ili bilo šta drugo, ali desilo se nekoliko puta da smo vidjeli takve grupe.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: I te grupe su vas asocirale na lutajuće bande. Točno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, možete to tako da nazovete.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Na strani 5 iste izjave, referiram na redove broj 5 pa do 9, naveli ste kako su ... ja ću citirati vašu izjavu, to je možda puno lakše nego da ju interpretiram: "Hrvati su došli, kako su nam rekli, jer su tu živeli ranije. Vratili su se, i ponašali su se shodno tome. Kada smo se s njima suočili i rekli im da se ponašaju kao pljačkaši, oni su nam rekli da se i njima isto to desilo. A isto tako smo imali situaciju da nismo imali dovoljno prevodilaca i da smo delimično morali da radimo sa prevodiocima koje je zaposlila hrvatska strana ... " Da li točno interpretiram izjavu kada je riječ o tome da su Hrvati koji su nekad živili na teritoriju takozvane Republike Srpske Krajine, povratkom u svoje kuće, zapravo, uzimali stvari iz napuštenih srpskih kuća, kako bi mogli uspostaviti normalan životni tijek u to vrijeme? Da li ćete se složiti sa ovom tvrdnjom?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, ne mogu u potpunosti da se složim, jer ono što sam ja rekao jeste da su neki od tih ljudi sa kojima smo razgovarali, rekli da su se vratili, ali nisu rekli da su uzeli sve iz napuštenih srpskih kuća, već su samo rekli: ovo je bila moja kuća ranije, i ja sam se jednostavno vratio u svoju kuću. Nisam iznosio detalje da su oni uzimali sve iz kuća koje su ranije bile vlasništvo srpskog stanovništva.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ja bih molio Tajništvo dokazni predmet P68. To je sažetak *daily sitreps* za period od 4. devetog do 4. desetog 1995. godine.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: I dok čekamo, prikazaću vam dio koji se nalazi na stranici 861 u kojem se navodi sljedeće: "12. septembra UNMO patrola u Mukinjama sreća je šestero ljudi koji su živili u tom selu. Tri čovjeka rekla su da za vrijeme ofanzive su prvo u selo došli vojnici koji su bili Muslimani i koji su sve opljačkali." Da li imate

saznanja o tome da su u ... pogotovo u graničnim područjima Republike Hrvatske i Republike Bosne, preko granice iz Republike Bosne dolazili civili i vojnici koji su pljačkali po kućama i selima na tom području?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nisam imao. Ne.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: U istim tim dokumentima navodi se, na primjer, da je 9. primjećeno kako na području Donjeg Lapca vojnici koji su nosili BH oznake pomažu prognanicima iz Bihaća, na kamione sa bihaćkim registarskim oznakama, to su registarske oznake Bosne i Hercegovine, da tovore kravu i ostale kućne predmete koje su ostavili krajinski Srbi. Da li ste bili upoznati sa tom situacijom?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nisam bio u Donjem Lapcu. Naravno, ja sam takođe ponekad sretao pljačkaše koji su pokušavali da ukradu stoku i sećam se jednog slučaja kada je pokušao da stavi tele u gepek automobila marke *Yugo*, i mislim da je to izgledalo jako smešno i siguran sam da je posle toga trebalo dobro očistiti taj automobil.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dobro. Hvala vam na ovim odgovorima. Gospodine Marti, da li ste bili upoznati sa evakuacionim planovima vlasti Republike Srpske Krajine i sa provedbom tih planova? Ovdje referiram na situaciju kada su kolone ljudi počele napuštati područje Republike Srpske Krajine nakon početka *Operacije Oluja*?

PETER MARTI – ODGOVOR: Nisam bio obavešten o detaljima tog plana. Jedina stvar u kojoj sam učestvovao je bila kada je trebalo da odem po te ljude, uglavnom, u dolini Plavno i području Podinarja zbog evakuacije nakon *Operacije Oluja*.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mikuličiću, u vašem poslednjem pitanju vi ste povezali planove za evakuaciju i kolone na putu. Ne biste trebali takve stvari da mešate u vašim pitanjima. Jer ako ga pitate za planove, onda možete da ga pitate da li je bilo šta video. Možete čak da ga pitate da li je došao do bilo kakvih zaključaka, da li je ono što je video bilo dosledno bilo kakvim planovima, ali pokušajte da postavljate pitanja što jasnije i da ne povežete stvari tamo gde svedok ne bi... ovde nema problema ili bar nije izgledalo da ima nekih problema, ali uvek postoji rizik da ova složena pitanja zbune svedoka i onda moramo da... Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala vam. Ja bih molio Tajništvo dokument po Pravilu 65 ter 00508. To je sažetak *daily sitrepsa* od 7. osmog do 8. devetog 1995. godine koji je na neki način autoriziran od strane gospodina Martija.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Marti, u gornjem dijelu ovog dokumenta, koji sad više ne vidimo ...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Molim Tajništvo da samo originalnu verziju dokumenta spusti malo prema dolje. Tako. Hvala.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dakle, u gornjem dijelu dokumenta vidimo u krugu oznaku PM. Da li su to vaši inicijali?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne sećam se.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Radi razjašnjenja časnom Sudu, ovaj dokument je, pretpostavljam, identičan dokaznom predmetu P68, koji je uveden uz svjedoka Kari Anttilu i koji je potpisan od svjedoka Kari Anttile. Međutim, ja sam referirao na neke djelove ovog dokumenta koji u potpunosti ne odgovaraju niti broju stranica a niti paragrafu u dokumentu od Kari Anttile, pa ću u svom daljnjem, nadam se, kratkom ispitivanju, se koristiti ovim dokumentom. Premda, kažem, može doć do zabune, jer se čini da su, u najmanju ruku, vrlo slični. Ali bojim se, da ipak ima nekih razlika, jer stranice ne odgovaraju jedna drugoj. A taj dokument dobili smo kao dodatak uz dokumente koje će Tužiteljstvo upotrijebiti prilikom direktnog ispitivanja ovog svjedoka. To je radi razjašnjenja.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mikuličiću, ranije ste rekli da je ovaj dokument u određenom smislu autorizovao gospodin Marti. A šta je osnova za ovu vašu tvrdnju?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Inicijali PM u gornjem desnom uglu.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ja sam mislio da je to možda neka vrsta autorizacije svjedoka, gospodina Petera Martija.

SUDIJA ORIE: U redu. Dakle, trebalo je da se uzdržite od toga da komentarišete o čemu se tu radi, i da direktno pitate svedoka, što ste nakon komentara i uradili, i onda je on rekao da nije.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: U redu.

SUDIJA ORIE: U redu. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Na stranici 118 ovog dokumenta, ja ću citirati jedan odlomak, to je prvi odlomak koji se odnosi na evakuaciju: "U Sekani Vršku obavješteni smo da je 71.200 izbjeglica iskoristila kontrolnu točku prema Banja Luci. Većina tih ljudi došla je iz Knina. Na cesti do te kontrolne točke vojni promatrači UN-a primjetili su veliki broj napuštenih oštećenih vozila, kamiona, traktora i neke robe uz cestu. Neki automobili su bili uništeni tenkovima. Vojni promatrači UN-a pitali su zapovjednika da li je on vidio da su izvršena neka djela protiv civila ili vojnika Republike Srpske Krajine, i rečeno im je da to nije bilo moguće jer su svi mještani otišli prije nego što su stigli vojnici Hrvatske vojske. Također smo informirani da je navečer 6. kolovoza, Republika Srpska Krajina napala jedan vod te oduzela neka materijalna sredstva i gorivo, i da su oni koristili oklopni transporter UN-a sa oznakom Crvenog križa." Gospodine

Marti, da li imate bilo kakva saznanja o ovom događaju? Da li imate bilo kakva saznanja o tome?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nemam nikakvih saznanja o ovom događaju jer to nije video niko iz mog tima.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Časni Sude, ja bih molio da se ovaj dio izvještaja po Pravilu 65ter, 00508, evidentira kao dokaz, uz ogradu da je moguće da je kao dio dokaza P68 već evidentiran. Mislim da je to nešto što trebam raspraviti sa Tajništvom i sa kolegama iz Tužiteljstva, ali zadržavam si prijedlog da bude identificiran kao dokaz.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi?

TUŽILAC WAESPI: Da, možda, ako zaista postoje razlike između P68 i ovog dokumenta, onda ne ulažemo prigovor. Možda bi ova konkretna stranica mogla da bude uvedena u spis kao dokaz. I zaista je tačno da je ovaj svedok razgovarao o dokumentu sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 0508 u svojoj izjavi koja je sada dokazni predmet Tužilaštva broj P417, i reč je o paragrafima 65 i 66.

SUDIJA ORIE: Dakle, to je kopija koja je...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala vam puno, gospodine Waespi.

SUDIJA ORIE: Budući da nema prigovora, želite li da ponudite samo ovaj deo, gospodine Mikuličiću ili ceo dokument?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Časni Sude, biće još nekoliko dijelova tog dokumenta na koje ću se pozivati u daljem razgovoru, onda možda poslje toga bismo mogli ... možete ...

SUDIJA ORIE: Možda je lakše jer vi govorite o razlikama u numerisanju stranica i šta se nalazi na naslovnoj stranici, jer svedok je odgovorio na pitanja o tome kao i da...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: U redu.

SUDIJA ORIE: Onda ćemo to uvrstiti u spis kao celinu.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: U redu. Upravo mi je gospodin Kehoe rekao kako u dokaznom predmetu Tužiteljstva broj P68 postoji paragraf na koji sam se ja pozivao, a to je na stranici 830. I ja sam se pozvao na ERN brojeve.

SUDIJA ORIE: Da, vi ste se pozvali na ERN brojeve. To ste uradili pre nego što ste se pozvali na stranicu broj 118.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: I ERN brojevi su, također, različiti u tom dokumentu.

SUDIJA ORIE: Da. Ali mislim kada se pozivate na određene stranice, protokol je da se pozivate na stranice unutar dokumenta, koje su učitane u sistem elektronske sudnice i to bi onda bila 5. stranica u ovom dokumentu od 35 stranica.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Tako je.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare, molim da se dodeli broj za ovaj dokument?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D391.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D391 primljen je u spis. Molim vas, nastavite, gospodine Mikuličiću.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gledam na sat i vidim da vam je ostalo još sedam minuta.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Zahvaljujem na podsjećanju i daću sve od sebe.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: U ovom istom dokumentu nalazi se za dan 28. osmi, unos koji govori o događaju u selu Mušića Stanovi. Ovo Vijeće je već čulo o tome da su u tom selu pronađeni bivši vojnici Armije Republike Srpske Krajine, tačnije deset njih, i da je uz intervenciju specijalne policije došlo do toga da su vojnici privedeni u Knin. Da li vi imate osobnih saznanja o tom događaju, gospodine Marti?

PETER MARTI – ODGOVOR: Da, imam nekih saznanja, jer dan ranije Alex Tchernetsky i ja smo patrolirali po tom području gde se nalazi ovo selo, dakle reč je o Podinarju i... a onda smo videli da je specijalna ... do tada nismo znali ko su, ali to je bila specijalna jedinica koja je obavljala neku vrste istrage u tom području, tako da smo videli mnogo naoružanih ljudi kako se kreću prema području Podinarja. A zatim, sutradan ponovo je otišla patrola konkretno u ovo područje, ali ja lično nisam bio u toj patroli, jer sam dao zadatak Alexu da obavi tu patrolu, jer sam ja otišao u drugom pravcu. I te večeri, Alex i jedan drugi član tima ispričali su mi o tom slučaju i šta se dogodilo, odnosno, da su ti ljudi želeli da budu isporučeni hrvatskim vlastima.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Vi ste dakle upoznati da su dolaskom policije, specijalne policije u selo se predali bivši vojnici Armije Republike Srpske Krajine bez oružja, a da je u isto to vrijeme pretragom terena u blizini sela hrvatska policija, hrvatska specijalna policija pronašla oružje. I to: jednu pušku i šest AK-47, automata?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, nisam znao za te detalje, ali sećam se slučaja nakon toga, bio je jedan čovek i predao se, i rekao je da još uvek negde ima sakriven pištolj i on je predao to oružje Alexu, ali to je jedini takav slučaj. Međutim, to nema veze sa ovim o čemu vi govorite, taj čovek je bio uplašen, on nije želeo da neko drugi pronađe taj pištolj i on je pištolj predao Alexu.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Upotrebe vremena ... radi racionalne upotrebe vremena ja bih predložio da se stranice 21 i 22, koje referiraju na ovaj slučaj, uvedu kao dokaz iz dokumenta po Pravilu 65 ter, broj 00508.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, nemate prigovor? Gospodine Mikuličiću, mi smo uvrstili ceo ovaj dokument, ali ako želite, mogu se iz nekih konkretnih razloga uvesti u spis i samo ove dve stranice.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ne, u redu. Hvala, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Da se vratimo na dokaz P68 koji je već uveden u spis, na stranici 36 i ja ću vam pročitati jedan odlomak: "Informacija primljena", to je unos za dan 13. deveti: "Primljene informacije o osam srpskih vojnika koji su se predali, pojedinci su se nalazili širom područja i sada su pred Županijskim sudom u Splitu i Zadru i čekaju istagu". Da li vam je poznat ovaj događaj od 13. devetog kada se osam srpskih vojnika predalo, vojnika bivše Armije Republike Srpske Krajine?

PETER MARTI – ODGOVOR: A gde su se predali?

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Pa, ovdje piše samo "predali su se". Tako da ne znam gdje su se predali. Ali ja vas pitam da li vam je poznat taj događaj?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, ja znam samo za ovu predaju u Podkonju.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: To je bilo 28. osmog, a ovo je 13. devetog.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mikuličiću, to je upravo ono što vam je svedok i rekao.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: U redu.

SUDIJA ORIE: Da on zna samo za onu prvu situaciju. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala vam.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Da ubrzamo proceduru. Da li vam je ... Da li su vam poznati slučajevi, gospodine Marti, o tome kako su hrvatske vlasti, pri tom mislim na civilnu i specijalnu policiju i vojsku, pomagale lokalnom stanovništvu koje je ostalo u svojim selima nakon *Operacije Oluja*?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne znam mnogo. Jedino što sam primetio jeste da je nakon nekog vremena, kada je uspostavljen ovaj sistem – da je svako morao da dobije nove hrvatske lične karte, i Ujedinjene nacije su pomagale da sakupe preostalo srpsko stanovništvo i dovozili su stanovništvo bilo u Knin bilo u Gračac kako bi uzeli ove lične karte.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mikuličiću, ja gledam na sat. Gospodine Waespi, u ovom trenutku, da li vam je dovoljno 14 minuta, ili možete to sa uradite i za 12 minuta?

TUŽILAC WAESPI: Uradiću najbolje što mogu bez obzira koliko mi vremena dodelite.

SUDIJA ORIE: U redu. To isti važi i za vas, imate vremena za poslednje pitanje, gospodine Mikuličiću.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: U redu. Časni Sude, ja ću završiti tako što ću ponuditi na usvajanje tri odlomka ovog izveštaja iz *daily sitreps* od 4. devetog do 4. desetog, a to su primjeri na koji način su hrvatske vlasti pomagale srpskom stanovništvu koje je ostalo u svojim selima nakon *Operacije Oluja*, i to se odnosi na stranu 35 tog dokumenta, gdje se kaže: "Jedna patrola vojnih promatrača UN-a susrela je staricu u Donjem Lapcu koji su se vratila svojoj kući 10. devetog. A ona je kazala kako joj je lokalna policija dala dovoljno hrane i vode. Policija joj je popravila struju u njenoj kući 13. devetog. Ona je također informirala vojne promatrače UN-a da ona nema problema sa lokalnom policijom i Hrvatskom vojskom, te da bi voljela ostati u Donjem Lapcu." Drugi primjer je iz istog ovog dokumenta, na stranici 28., gdje se kaže: "Patrola vojnih promatrača Ujedinjenih naroda vidjela je osam Srba u selu Mala Popina, svi su u dobrom zdravstvenom stanju i pomogla su im dva policajca iz specijalne policijske jedinice tako što su im nabavili hranu." I u tu svrhu pozivam se na primjer koji je napisan na stranici 34, koji se odnosi na selo Glogovo, gdje se kaže da: "8. devetog posjetili smo selo Glogovo i dostavili hranu srpskim civilima. Deset minuta kasnije stigla je patrola hrvatske policije i također tim osobama dostavila hranu, a ti ljudi su izjavili da se to događa svakog drugog dana."

SUDIJA ORIE: To su delovi dokumenta koji je uvršten, zajedno sa određenim delovima kojima želite da zaključite?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, i ovim sam završio svoje ispitivanje.

SUDIJA ORIE: Gospodine Cayley, da li je vaš stav isti?

ADVOKAT CAYLEY: Da, časni Sude, isti stav. Hvala vam.

SUDIJA ORIE: Hvala. Izvolite, gospodine Waespi.

TUŽILAC WAESPI: Hvala, gospodine predsedavajući. Zapravo, gospodin Cayley meni prepušta vreme koje nije iskoristio. Molim da se predoči dokazni predmet Tužilaštva broj P419.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC WAESPI

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

TUŽILAC WAESPI – PITANJE: Gospodine Marti, ja bih pokrenuo samo nekoliko pitanja u dodatnom ispitivanju. Prvo se odnosi na incident granatiranja od 30. jula 1995. godine. Rekli ste da ste u području koje ste juče označili slovom B mogli lično da osetite udare granata. Jutros vas je gospodin Kehoe ispitivao o objektima delimično vojnim i delimično MUP-a. Da li možete da pronađete na ovoj karti gde ste mislili da su ovi objekti bili locirani? I molim vas da to označite slovom E.

PETER MARTI – ODGOVOR: Oni mora da su bili na desnoj strani ulice, ali ja ne ... nisam siguran da li ova karta pokazuje celo područje. Rekao bih da je to ovde. Mislim na desnoj strani ulice, tako...

TUŽILAC WAESPI – PITANJE: Hvala vam.

SUDIJA ORIE: Mislim da smo na ovom suđenju ... da je ovo Pretresno veće usvojilo praksu da se oznake označavaju plavom bojom na zahtev Odbrane i oznake crvenom bojom na zahtev Tužilaštva. Tako da ćemo pokušati da se ... što možda neće biti lako, jer se preklapa plava ... oh, da, original ostaje. Molim vas da ovo sada ponovo označite, ali crvenom bojom.

PETER MARTI: *(svedok obeležava)*

SUDIJA ORIE: Da, malo se pomera dok obeležavate mesto bojom. Dakle, kako bi se izbegla bilo kakva zabuna, ovaj znak pitanja se odnosio na jedan mali krug, a ne za onaj veći koji je obeležen slovom E, velikim slovom E. Gospodine Waespi, da li je potrebno još neko obeležavanje?

TUŽILAC WAESPI: Ne.

SUDIJA ORIE: Onda, gospodine sekretare, ova karta u koju su uneti znakovi preko ranijih oznaka će biti...

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Tužilaštva broj P427.

SUDIJA ORIE: Da li mogu da pretpostavim da nema prigovora na uvođenje u spis dokaznog predmeta Tužilaštva broj P427? U redu. Dokazni predmet Tužilaštva broj P427 primljen je u spis. Molim vas, nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Hvala, gospodine predsedavajući.

TUŽILAC WAESPI – PITANJE: Dakle, svedoče, mislim da ste takođe posvedočili da je palo pet ili šest granata u području koje ste obeležili slovom D, da li je to tačno?

PETER MARTI – ODGOVOR: Te granate su pale u blizini zgrade koju smo koristili kao sklonište. Mi nismo znali kada će granatiranje da prestane, tako da smo jednostavno brojali granate.

TUŽILAC WAESPI – PITANJE: Hvala. U to vreme, s obzirom na vaše iskustvo u vezi sa artiljerijskom vatrom, jeste li stekli utisak šta je bila svrha ovih pet do šest granata?

PETER MARTI – ODGOVOR: Ne, zapravo ja ... po mom iskustvu, ja nisam mogao da zamislim da sa takvim postupkom vi pokušavate da pogodite bilo koji vojni cilj. Mislim, ako se vrši artiljerijsko granatiranje, vi ste negde morali da imate artiljerijskog posmatrača, on vam govori... on kaže artiljerijskoj jedinici tačno gde da pucaju i barem ... mislim po mom iskustvu komandanta minobacačke jedinice nakon trećeg udara, trebalo bi da pogodite metu a ne samo da granatirate po različitim mestima. Tako da ja nisam mogao da zamislim u to vreme da je to granatiranje vođeno prema vojnom cilju. I uzgred budi rečeno, još uvek morate, takođe, da vodite računa šta se nalazi oko vojnog cilja. Naravno, danas se to zove kolateralna šteta, ali to gotovo uvek znači da su civili kolateralna šteta.

TUŽILAC WAESPI – PITANJE: Idemo na sledeće pitanje. Gospodin Kehoe na stranici 34 citirao vam je jutros pukovnika Hjertnesa koji je rekao da je u to vreme bilo teško za neke vojne posmatrače Ujedinjenih nacija da objektivno procene granatiranja. Po vašem ličnom mišljenju, da li ste vi bili jedan od vojnih posmatrača Ujedinjenih nacija koji je imao problema da proceni učinak granatiranja zato što je granatiranje na vas imalo emocionalni efekat?

PETER MARTI – ODGOVOR: Mislim, naravno, na vas utiče emotivno kada je granatiranje tako blizu vas, onda mislite da li postoji artiljerijski posmatrač i ako on posmatra, zar ne vidi da postoji patrola Ujedinjenih nacija na putu? Tako da ... naravno, to može da izazove dosta emocija kada osetite da ste blizu artiljerijske vatre ili da ste lično vi skoro pod artiljerijskom vatrom.

TUŽILAC WAESPI – PITANJE: Da li je to uticalo na sposobnost procene onoga što vi nazivate granatiranjem civilnih ciljeva u Kninu?

PETER MARTI – ODGOVOR: Moja procena oko granatiranja u Kninu, uz ove informacije koje sam saznao danas, o štabu u Kninu, po mom mišljenju nije bilo realnih vojnih ciljeva koje biste napadali artiljerijom. Mislim da sam to već pominjao ranije. Mislim, da biste artiljerijom napadali, to znači da morate da imate veliki cilj, i pri tome, kao vojni komandant trebalo bi da budete sasvim sigurni da ne pogodite ništa što ne pripada vojnom cilju.

TUŽILAC WAESPI – PITANJE: Da predemo na pitanje počinitelaca, identiteta počinitelaca. Na 43. stranici postavljeno vam je pitanje o poteškoćama da se ti počinioci identifikuju. Da li bi bilo lakše za vojnu policiju i druge kriminalističke službe redovne policije da identifikuju počiniocima?

PETER MARTI – ODGOVOR: Siguran sam...

ADVOKAT KEHOE: Izvinjavam se, časni Sude, uz dužno poštovanje, ne mislim da ovaj svedok može da govori šta bi bilo lakše za vojnu policiju ili civilnu policiju.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, svedok je jasno izrazio na šta su se odnosile njegove sumnje. On to nije učinio samo jednom, nego čak i dva puta u svojoj izjavi, a zatim i

kasnije kada su mu postavljana ista pitanja. Ali moguće je da u opseg činjenica koje su ovom svedoku poznate ne ulazi i procena da li bi drugima to lakše palo. Dakle, ako imate neka pitanja u vezi sa činjeničnim elementima, možete da ga pitate, ali ne ovu vrstu mišljenja ili procene. Molim vas, nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Hvala, gospodine predsedavajući.

TUŽILAC WAESPI – PITANJE: Dakle, vi ste svedočili kako ste od hrvatskih vlasti očekivali da učine više od onoga što su radili na terenu, i postavljeno vam je pitanje oko naređenja koja bi mogla biti izdata iz Zagreba. Molim vas, recite ponovo Pretresnom veću kakva su bila vaša očekivanja u to vreme, šta su hrvatske vlasti trebalo da urade da bi kontrolisale ove počinioce?

PETER MARTI – ODGOVOR: Moja očekivanja su bila da se na glavnim raskrscima u to vreme uspostave kontrolni punktovi. Oni su morali da kontrolišu ko dolazi u to područje ... preko Drniša ili iz Vrlike ili bilo odakle u područje, i ko iz njega izlazi, kao i to šta se odnosilo iz tog područja.

SUDIJA ORIE: Gospodine Waespi, mislim da nam je svedok već ranije rekao tu istu stvar. Molim vas, nastavite.

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam. Nemam više pitanja, gospodine predsedavajući.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Pretresno veće nema dodatnih pitanja. Da li ima pitanja koja proističu iz dodatnog ispitivanja?

ADVOKAT KEHOE: Samo jedno pitanje, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Jedno pitanje, gospodine Kehoe.

DODATNO UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT KEHOE

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Što se tiče granatiranja u Strmici, možete videti u dokaznom predmetu Tužilaštva broj P417, u 28. paragrafu u vezi sa granatiranjem, gde ste rekli: "Postojao je u blizini srpski kontrolni punkt, ali ne mogu da kažem šta je trebalo da bude meta." Da li je tačno da niste znali šta je bila meta, odnosno šta je trebalo da bude pogođeno, zar ne? Ako možete da pogledate vašu izjavu, dokazni predmet Tužilaštva broj P417, paragraf 28?

PETER MARTI – ODGOVOR: Po mom mišljenju, kontrolni punkt nije meta za artiljerijsko granatiranje.

ADVOKAT KEHOE – PITANJE: Hvala vam.

SUDIJA ORIE: Gospodine Marti, ovim se završava vaše svjedočenje. Želimo da vam se zahvalimo što ste odgovorili na sva ova mnogobrojna pitanja koja su vam postavile strane i Pretresno veće, i ako mogu da vam se zahvalim na vašem maternjem, nemačkom jeziku, što ću sada i učiniti.

PETER MARTI: Puno vam hvala.

SUDIJA ORIE: Ponovo želim svjedoku bezbedan put kući, što možda nije iznenađujuće za vas. Prekidamo do sutra, 11. juna u 9.00 časova u sudnici broj III. Gospodine Waespi, Pretresno veće je zabrinuto da li ćemo imati svjedoka u četvrtak. I naravno, ako Pretresno veće dodeli vreme Tužilaštvu za izvođenje dokaza, a to se vreme ne iskoristi, onda bi trebalo da se razmisli kakve će to imati posledice po Tužilaštvo. Jer imamo određeno vreme, a dokazi se ne izvode?

TUŽILAC WAESPI: Hvala vam, gospodine predsedavajući. Da, svakako ćemo se tim pozabaviti. Kao što znate, imamo još dva svjedoka .. ali .. da, zaista, predviđamo da će ova dva svjedoka veoma kratko da svjedoče, i mi ćemo nastojati da pronađemo druge svjedoke. Gospodin Steenbergen nažalost nije na raspolaganju da dođe ove nedelje. Pokušali smo. I nastavićemo da to radimo.

SUDIJA ORIE: U redu. Hvala vam. Prekidamo sa radom do sutra ujutro u 9.00 časova.

Sednica je završena u 13.45 h

Nastavlja se u sredu, 11. juna 2008. godine u 9.00 h.

